

GEMEENTE
LEEWARDERADEEL

Integraal gemeentelijk jeugdbeleid

Leeuwarderadeel

”Jeugd, de toekomst”

Inhoudsopgave

1.	<u>Inleiding</u>	2
2.	<u>Ketenaanpak</u>	7
	2.1 Centrum voor Jeugd en Gezin	7
	2.2 Zorg Advies Team	10
3.	<u>Gezonde leefstijl</u>	12
	3.1 Alcohol	12
	3.2 Jeugdgezondheid	14
4.	<u>Werken aan een goede toekomst</u>	17
	4.1 Voorschoolse ontwikkeling	17
	4.2 Opleiding	19
	4.3. Werk en inkomen	20
5.	<u>Jongerenparticipatie</u>	22
	5.1. Politieke participatie	22
	5.2 Maatschappelijke participatie	23
6.	<u>Vrije tijd</u>	26
	6.1. Activiteiten vrije tijd	26
	6.2 Honken en keten	27
	6.3 Kinderspeelterreinen	29
	6.4 Sportontmoetingsplek	29
	6.5 Veiligheid	30
7.	<u>Tot slot</u>	34
8.	<u>Overzicht resultaten</u>	36
	<u>Lijst van gebruikte afkortingen</u>	40
	<u>Overzicht bijlagen</u>	41
	Bijlage 1 Overzicht onderzoeken	
	Bijlage 2 Wettelijke kaders	
	Bijlage 3 Verslag discussiebijeenkomst 31 maart 2008 in de gemeente het Bildt	
	Bijlage 4 Projectplan 'Fries Jeugd- en Alcoholbeleid'	

1. Inleiding

Op 31 januari 2008 heeft de gemeenteraad de Startnotitie Integraal Jeugdbeleid gemeente Leeuwarderadeel “Geef de jeugd een kans” behandeld. Doel van deze Startnotitie was de gemeenteraad een richting aan te laten geven voor een toekomstig integraal gemeentelijk jeugdbeleid. Jarenlang is de jeugd beleidsmatig vaak een ondergeschoven kindje geweest, maar nu komt er op verschillende terreinen toch weer interesse voor de jeugd. Vreemd is dit overigens niet, want de jeugd vormt immers de toekomst van onze maatschappij. Zij zijn de volwassenen van morgen en dus is het belangrijk dat zij zich tot gezonde en volwaardige burgers ontwikkelen. Vanuit het voornoemde gegeven heeft de gemeenteraad op 31 januari 2008 de volgende algemene gemeentelijke visie op het jeugdbeleid vastgesteld.

“Jongeren in een veilige, gezonde en stimulerende leefomgeving laten opgroeien met als doel hun talenten te kunnen ontwikkelen en hen een passende positie in de samenleving te laten verwerven en op te groeien tot volwassenen die zich verantwoordelijk weten voor zichzelf, de ander en de samenleving”

Vanuit deze algemene visie heeft de gemeenteraad vervolgens de ambities voor een toekomstig integraal gemeentelijk jeugdbeleid bepaald. De gemeenteraad heeft hierbij voor een **breed** gemeentelijk jeugdbeleid - zoals verwoord op de bladzijden 15 en 16 van de Startnotitie - gekozen. Hiermee beoogt de gemeenteraad in de toekomst aan landelijke wet- en regelgeving op het gebied van jeugdbeleid te voldoen en ook in staat te zijn om de hierbij behorende gemeentelijke regierol waar te kunnen maken. De gemeente is vanuit zijn regierol nl. verantwoordelijk voor veel terreinen van het jeugdbeleid, en dient hierbij zowel intern (binnen de gemeentelijke organisatie) als extern (richting de ketenpartners waarmee wordt samengewerkt) de verschillende partijen bij elkaar te brengen. De gemeente aanvaardt daarmee een eindverantwoordelijkheid voor een breed scala van beleidsterreinen die met jeugd te maken hebben, uiteraard wel voorzover deze ook tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid gerekend kunnen worden. Op bepaalde terreinen zijn nl. het Rijk en/of de Provincie - op grond van wet- en regelgeving - eindverantwoordelijk. Hierbij valt b.v. te denken aan het Bureau Jeugdzorg, dat onder provinciale sturing valt. Sommige onderwerpen in deze notitie betreffen overigens verplichtingen die door het Rijk zijn opgelegd, bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin, het Elektronisch Kinddossier en de Verwijsindex.

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de gemeentelijke regierol komt bij één van de wethouders, die optreedt als coördinator voor het gemeentelijke jeugdbeleid, te liggen.

Dit is de eerste keer dat onze gemeente een integrale notitie jeugdbeleid (een kadernotitie voor het toekomstige gemeentelijke jeugdbeleid) opstelt. Deze notitie introduceert feitelijk dus een nieuwe manier van werken binnen het gemeentelijke jeugdbeleid:

*** “samenhang aanbrengen en samenwerken, zowel intern als extern”.**

Naast verschillende ambtenaren (intern) dienen ook de jongeren zelf en de maatschappelijke organisaties (extern) nadrukkelijk betrokken te worden bij het totstandkoming en de verdere uitwerking van deze notitie.

Door de gekozen (maximale) breedte van het jeugdbeleid worden naar verwachting ook dwarsverbanden binnen dit beleid beter zichtbaar. Zo kan jeugdgezondheidsbeleid b.v. resulteren in de doelstelling dat jongeren geen financiële belemmeringen mogen ondervinden om deel te nemen aan maatschappelijke (sport)activiteiten. Een ander voorbeeld van die

dwarsverbanden kan b.v. zijn een gemeentelijke visie voor 'keten'. Dit kan worden verbonden met doelstellingen op het gebied van alcoholgebruik.

Door de breedte van het jeugdbeleid worden ook onderlinge afhankelijkheden zichtbaar. Zo is de werking van het op te richten Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) onlosmakelijk verbonden met het Zorg Advies Team (ZAT) dat op de scholen functioneert. Het ZAT wordt een belangrijke partner van het toekomstige CJG. De gemeente zal moeten bevorderen dat afstemming met en tussen 'partners in de keten' soepel en doelmatig verloopt.

De Startnotitie Integraal Jeugdbeleid gemeente Leeuwarderadeel "Geef de jeugd een kans" vormt - zoals al aangegeven - de basis voor deze notitie. De rol van de gemeente wordt gestuurd door beleidsuitgangspunten die bij behandeling van de Startnotitie zijn vastgesteld, zoals:

- De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd ligt, afhankelijk van de leeftijd van de jongeren, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders;
- De gemeente is voorwaardenscheppend met het doel dat het gezin en de jongere daarbinnen volwaardig kan functioneren en zich ontplooien.

Deze notitie is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de gemeente het Bildt. Het traject voor de Startnotitie hebben wij als beide gemeenten vrijwel gezamenlijk doorlopen. Vervolgens is het traject m.b.t. de vervolgotitie enigszins uit elkaar gelopen. In de gemeente het Bildt is de vervolgotitie eind 2008 afgerond en door de gemeenteraad vastgesteld. In onze gemeente wordt de vervolgotitie op een later moment afgerond. Gezien de verwachte minimale verschillen die er tussen onze gemeente en de gemeente het Bildt bestaan is afgesproken dat onze gemeente gebruik van de in de afgelopen maanden in de gemeente het Bildt opgedane expertise/ervaringen met betrekking tot de vervolgotitie kan maken. Dit gaat dan o.a. om de gegevens/informatie uit een discussiebijeenkomst over integraal jeugdbeleid in de gemeente het Bildt met de bij een gemeentelijk jeugdbeleid betrokken maatschappelijke organisaties. Deze discussiebijeenkomst heeft op 31 maart 2008 plaatsgevonden en is ter informatie als bijlage bij deze notitie gevoegd. In onze gemeente zijn voor 85%/90% dezelfde maatschappelijke organisaties als in de gemeente het Bildt werkzaam. Het resultaat van een dergelijke discussiebijeenkomst in ook onze gemeente zal dan ook vrijwel gelijk zijn. Besloten is dan ook eenzelfde discussiebijeenkomst niet ook nogmaals in onze gemeente te houden en de resultaten van de discussiebijeenkomst in de gemeente het Bildt ook als uitgangspunten voor onze gemeente te hanteren. Wel is de betreffende maatschappelijke organisaties, ter voorbereiding op onze eigen vervolgotitie, nog wel schriftelijk gevraagd of zij op de discussiebijeenkomst in de gemeente het Bildt nog specifieke aanvullende zaken voor onze gemeente hadden. Dit was, zo bleek uit de ontvangen reacties, niet het geval.

Met het vaststellen van deze (kader)notitie is het gemeentelijke integrale jeugdbeleid nog niet 'af'. Op bepaalde onderdelen zullen nog concrete uitvoeringsnotities moeten worden opgesteld, die de grondslag vormen voor de uitvoering van het gekozen beleid. Op andere terreinen is mogelijk al beleid gemaakt en uitgewerkt en kan dit worden bevestigd of aangevuld. 'Integraal jeugdbeleid' is dan de paraplu waaronder dit wordt samengebracht en waar mogelijk met verwante terreinen wordt gekoppeld. Daar waar dit aan de orde is, verwijzen wij in de tekst dan ook naar al vastgestelde onderliggende beleidsstukken, waar meer in detail op het betreffende onderwerp wordt ingegaan.

Wij hebben ervoor gekozen om niet alle beleidsterreinen die "iets" met jeugd te maken (kunnen) hebben, in deze notitie te beschrijven. Op basis van de Startnotitie en daarbij behorende actuele thema's beperken wij ons tot die terreinen, waar actuele ontwikkelingen

acties vragen. Deze ontwikkelingen zijn dan representatief voor ‘ons’ gemeentelijk jeugdbeleid. De thema's die niet worden uitgewerkt, bijvoorbeeld roken en seksualiteit, geven in onze gemeente vooralsnog geen aanleiding tot het opstellen van eigen beleid. Mogelijk wordt in een later ook nog op te stellen notitie over gemeentelijke gezondheidsbeleid hier alsnog aandacht aan geschonken. Aan een aantal zaken zal in deze laatste notitie zeker nog – maar dan wellicht meer in uitvoerende zin, nader op terug worden gekomen. Tot slot van deze notitie wordt dan een overzicht van de ‘te bereiken resultaten’, mogelijke collegevoorstellen en eventuele financiële consequenties gegeven.

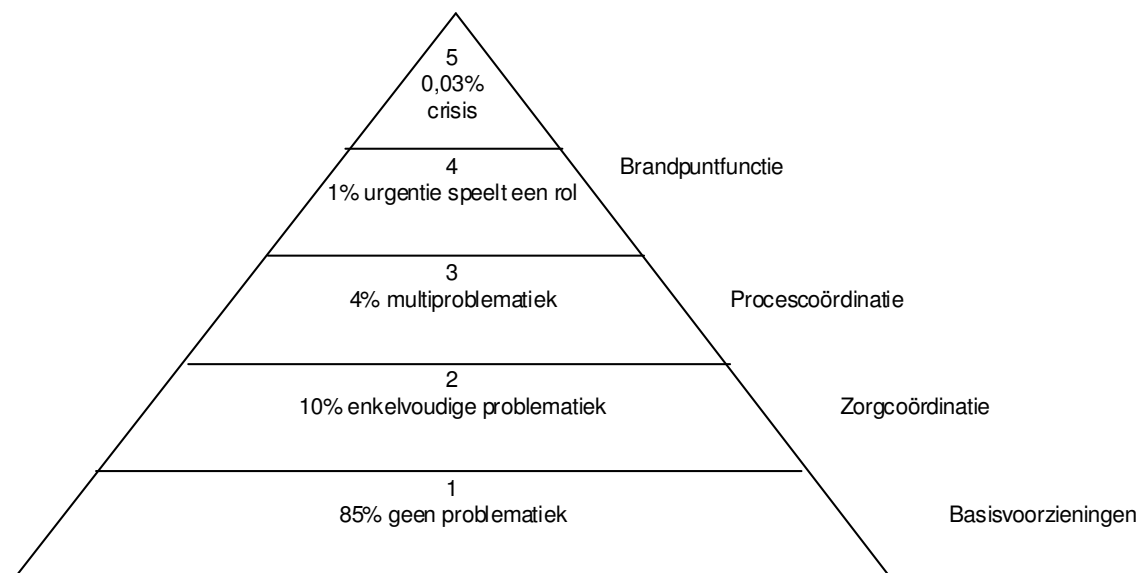
De doelgroep

Het gemeentelijk integrale jeugdbeleid betreft alle jeugd van 0 - 25 jaar die in de gemeente Leeuwarderadeel woont. Onderstaand hebben wij deze jeugd in vier leeftijdscategorieën verdeeld: de voorschoolse periode, de basisschoolperiode, het voortgezet onderwijs en de naschoolse periode.

Leeftijdscategorie	1-1-2005	1-1-2006	1-1-2007	1-1-2008
0 - 4	612	592	572	542
4 - 12	1.252	1.202	1.178	1.150
12 - 18	942	979	973	947
19 - 25	659	622	645	628
Totaal	3.465	3.395	3.368	3.267

Uit voornoemd overzicht blijkt dat het aantal jeugdigen/jongeren in onze gemeente de laatste jaren daalt. Een daling in 4 jaar tijd van 200 jeugdigen/jongeren.

Daarnaast willen wij benadrukken dat het, kijkend naar landelijke cijfers, met het overgrote deel van de jeugd (85 %) goed gaat. 15 % kent in meer of mindere mate problemen. Schematisch is hiervoor de volgende gradatie te onderscheiden:

Rechts van de piramide wordt de functie c.q. aanpak van de betreffende probleemcategorie genoemd. Deze functie c.q. aanpak wordt t.z.t. betrokken bij de verdere uitwerking van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Vanaf het niveau van ‘multiproblematiek’ en hoger is het Bureau Jeugdzorg Fryslân betrokken. Aan de afstemming tussen CJG en het Bureau

Jeugdzorg zal in de genoemde uitwerking aandacht worden geschonken: het één en ander moet uiteraard goed op elkaar aansluiten.

De ‘piramide’ weerspiegelt de landelijke cijfers.

Onderstaand enige specifieke gegevens van het Bureau Jeugdzorg (ter vergelijking) voor de Middelsee Gemeenten.

Gemeente	jaar	Vrijw. Hulp	Jeugdre-classering	Onder toe-zichtstelling	Intensieve behandeling	AMK*
het Bildt	2005	17	1	0	0	15
	2006	45	4	3	2	16
	2007	48	3	6	2	54
Ferwerderadiel	2005	20	1	0	0	7
	2006	26	0	2	0	14
	2007	29	5	3	1	13
Leeuwarderadeel	2005	14	4	0	0	11
	2006	39	0	3	0	15
	2007	55	2	3	0	28
Menaldumadeel	2005	23	1	3	0	12
	2006	45	8	2	0	6
	2007	56	3	1	0	29

* Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

Deze notitie handelt niet alleen over zorgen *over* en problemen *met* jongeren/jeugd. Het gaat nadrukkelijk ook over mogelijkheden om het leven in onze gemeente Leeuwarderadeel voor de jeugd te veraangemen. De gemeente kan daarin een belangrijke rol vervullen, door lokaal voorwaarden te scheppen voor sportbeoefening, vrije tijdsbesteding, participatie, enzovoorts. Afhankelijk van keuzes die aan de hand van deze notitie worden gemaakt, zullen afzonderlijke paragrafen in verdere uitvoeringsnotities worden uitgewerkt.

Karakter van onze gemeente

Onze gemeente is een forensengemeente met toch ook nog een vrij groot ‘plattelandsgehalte’. Het zuidelijke deel grenzend aan de ‘stad’ en het noordelijke deel waar toch wel sprake is van landelijke rust en de ruimte. Onze kinderen leven voor het grootste deel in dorpen, waar men elkaar over het algemeen nog kan ‘plaatsen’ en waar nog op straat kan worden gespeeld. Kinderen kunnen zelfstandig vriendjes bezoeken, het is er veilig, er is frisse lucht, voldoende groen en boven zicht op een blauwe lucht, niet belemmerd door hoog opgetrokken flatgebouwen. Deze aspecten worden soms wel eens uit het oog verloren of als vanzelfsprekend ervaren als het om jeugdbeleid gaat. Wij zien het echter wel als kernwaarden van onze gemeente.

Gemeenten in het noordelijke kustgebied hebben verhoudingsgewijs een zwakke sociale structuur. Deze vindt zijn grondslag in een aantal factoren, zoals het gemiddeld lage opleidingsniveau, lage inkomens en de hoge werkloosheid onder de inwoners. De ‘nulmeting armoedebeleid 2008’ van de provincie Fryslân meldt daarover het volgende.

Landelijk woont ruim 16% van de kinderen in een achterstandswijk. In Fryslân is dit bijna het dubbele, namelijk 31%. Van de gemeenten in Fryslân komt het hoogste percentage kinderen in een achterstandswijk voor in de gemeente het Bildt (88,18%). Huishoudens met een bijstandsuitkering, volledig of aanvullend, vormen in zijn algemeenheid de onderkant van het

inkomensniveau in Nederland. In Fryslân leefde in 2006 bijna 6% van de jeugd in de leeftijd van 0 tot en met 17 jaar in een uitkeringsgezin. Dit zijn ruim 8.000 kinderen en jongeren in deze leeftijdscategorie. Het percentage van bijna 6% is iets lager dan het landelijke percentage van bijna 7%. De percentages van de Middelsee Gemeenten in 2006 zien er volgens het CBS als volgt uit:

Gemeente	Kinderen in uitkeringsgezinnen	Kinderen in achterstandswijken
Het Bildt	4,15%	88,18%
Ferwerderadiel	3,25%	37,74%
Leeuwarderadeel	3,04%	6,57%
Menaldumadeel	1,47%	2,20%

Enkele onderzoeken die betrekking hebben op bovenstaande percentages zijn benoemd in bijlage 1.

Door de hiervoor geschetste feiten en omstandigheden wordt, in statistieken, gesproken over een achterstandssituatie. Het daarbij behorende beeld van grauwe en verpauperde stadswijken met bijbehorende anonimiteit en autodampen past echter niet in het beeld dat wij zelf van onze ‘plattelandsgemeente’ hebben. Hoe het ook zij, genoemde factoren spelen wél een rol en bepalen onze ‘drive’. Onze jeugd verdient *alle* aandacht en energie. Wij vinden dat dit niet tot de gemeentegrenzen beperkt kan blijven; voor opleiding of werk zijn die grenzen immers volstrekt onbelangrijk. Het is daarom dat wij ervoor kiezen, om op zoveel mogelijk onderdelen van beleid samenwerking met de andere Middelsee Gemeenten te zoeken.

2. Ketenaanpak

2.1 Centrum voor Jeugd en Gezin

Inleiding

Prestatieveld 2 van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) - *op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden* - betekent concreet dat, onder verantwoordelijkheid van de gemeente, invulling plaatsvindt van de vijf gemeentelijke functies voor preventief jeugdbeleid. Deze vijf WMO-functies, die landelijk zijn afgesproken tussen de Rijksoverheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO), zijn:

- Advies en informatie voor jongeren en/of ouders;
- Signaleren van problemen;
- Uitvoeren van licht pedagogische hulp;
- Toeleiding naar hulp; en
- Zorgcoördinatie.

-

Tot op heden heeft onze gemeente nog geen concrete uitvoering aan prestatieveld 2 gegeven. Landelijk wordt er naar gestreefd om de genoemde vijf functies voor eind 2011 in iedere gemeente onder brengen in een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het werkingsgebied van een CJG gaat uit van 40.000 inwoners. Het CJG wordt gevormd door verschillende organisaties die zich met jeugd bezighouden, zoals het Bureau Jeugdzorg, het onderwijs, het schoolmaatschappelijk werk en de jeugdgezondheidszorg.

Het CJG is bedoeld voor iedereen met vragen en problemen over opvoeden en opgroeien: jeugdigen, ouders/verzorgers en professionals. Het CJG voert functies uit op het gebied van de algemene en preventieve gezondheidszorg en jeugdbeleid. Er is een Fries basismodel voor het CJG ontwikkeld, dat adviseert om naast de vijf genoemde WMO-functies ook in het CJG op te nemen: het preventief jeugdbeleid (de consultatiebureaus en de GGD), het Bureau Jeugdzorg, de Zorg- en Adviesteams (ZAT's)¹, de regionale zorgoverleggen van het onderwijs en, indien aanwezig, het schoolmaatschappelijk werk.

Het is de ambitie van de gemeente Leeuwarderadeel om bij het opzetten van een CJG het Fries basismodel te volgen. Ter voorbereiding daarop zijn al stappen gezet: het project "Jong in Fryslân" dat een goede aansluiting tussen het gemeentelijk preventief jeugdbeleid en de provinciale jeugdzorg beoogt. Voor de Middelsee Gemeenten is dit project vertaald naar "Jong in Middelsee" (JiM). In dit kader is een coördinator (mevrouw Annelien Ellerman) aangesteld, die met een inventarisatie van het aanbod en de contacten met de ketenpartners aan de slag is gegaan. Een belangrijke vervolgstap hierop wordt het analyseren van het aanbod op overlapping en leemtes t.o.v. het Fries basismodel CJG. Vanuit die analyse wordt de komende drie jaren gewerkt aan het tot stand brengen van een CJG, waarbij het kind van -9 maanden tot 25 jaar centraal staat en waar vraaggericht gewerkt wordt. Het CJG zal eind 2011 operationeel moeten zijn.

Wij kiezen voor het opzetten van een CJG in Middelseeverband, met daar waar wenselijk een lokale inbedding. Afgezien van het feit dat dit logisch voortvloeit uit het eerder gekozen project "Jong in Middelsee" sluit dit ook naadloos aan bij de werkingssfeer van onder meer het basisonderwijs, de politie en het Sociaal Team. Om het CJG in onze gemeente zichtbaar

¹ Het doel van het ZAT is om door samenwerking van de school met de jeugd(gezondheids)zorg snel passende hulp te bieden aan leerlingen met sociaal-emotionele problemen.

en laagdrempelig te krijgen, moet er in onze gemeente echter wel minimaal 1 fysiek inlooppunt komen.

De gemeente Leeuwarderadeel kijkt - samen met de andere Middelsee Gemeenten - bij de vormgeving van het CJG overigens ook naar andere samenwerkingsinitiatieven in de provincie. Waar mogelijk wordt met andere Friese gemeenten samengewerkt aan zaken, zoals een website, een gezamenlijke telefoonlijn, een sociale kaart en de PR/communicatie.

De regierol van de gemeente wordt verankerd in de Wet op de Jeugdzorg en kent 2 aspecten:

- Het tot stand brengen van “1 gezin - 1 plan”;
- Het realiseren van sluitende afspraken tussen partijen uit de keten.

Door de aanpak “1 gezin - 1 plan” kan sneller tot doorverwijzing en terugkoppeling worden gekomen. De gemeente moet borgen dat de zorg gecoördineerd wordt wanneer er meerdere partijen zorg en ondersteuning aan hetzelfde gezin bieden: wie is dan waarvoor verantwoordelijk. De gemeente wil daarover sluitende afspraken met de ketenpartners maken. Dit wordt in de verdere uitwerking van het CJG meegenomen.

De bestuurlijke regie voor het ontwikkelen van een CJG ligt bij de coördinerend wethouder ‘jeugd’. Deze wethouder is ook bestuurlijk verantwoordelijk voor een verbinding tussen het CJG en het ZAT van de basisscholen. Het CJG heeft echter de uitvoeringsregie voor vragen en hulp bij opgroeien en opvoeden. De organisaties die straks het CJG vormen zijn, onder regie en deels met financiering van de gemeente, als partners gezamenlijk verantwoordelijk voor de totstandkoming, de organisatie, de exploitatie, het beheer en de instandhouding van het CJG. Het CJG functioneert na de oprichting voor een periode van drie jaren direct onder aansturing van een projectleider c.q. coördinator² die in dienst is bij de gemeente(n). De rol van de projectleider is vooral gericht op de verdere implementatie van de ketenaanpak en de samenwerking. Knelpunten die zich hierin voordoen worden met betrokken instellingen besproken en opgelost. Na deze periode wordt bekeken waar het CJG structureel wordt ondergebracht.

Het CJG zal gebruik maken van de Verwijsindex en het Elektronisch Kind Dossier (EKD).

<u>Verwijsindex:</u>	Informatie-uitwisseling in de jeugdketen vormt vaak een probleem. Organisaties werken soms langs elkaar heen en delen informatie over jongeren onvoldoende. Soms omdat de organisaties uit verschillende disciplines komen, soms omdat jongeren naar een andere gemeente verhuizen. De Verwijsindex Risicjongeren brengt risicomeldingen van hulpverleners, zowel binnen gemeenten als over gemeentegrenzen heen, bij elkaar en informeert hulpverleners onderling over hun betrokkenheid bij jongeren.
<u>EKD:</u>	Vanaf eind 2009 krijgt ieder kind dat in Nederland wordt geboren een elektronisch kinddossier jeugdgezondheidszorg (EKD JGZ). Het dossier bevat informatie over het kind, de gezinssituatie en de omgeving volgens het motto: ‘geen kind buiten beeld’.

Zoals het er nu voorstaat moeten alle gemeenten uiterlijk in 2009 de Verwijsindex invoeren en per 2010 het EKD. Bij de implementatie van de Verwijsindex zullen door de gemeente afspraken met betrokken organisaties worden vastgelegd over o.a. het gebruik ervan.

² De coördinatiefunctie is verantwoordelijk voor de coördinatie van de organisatie CJG, het realiseren van een samenhangend aanbod en werkwijze, realiseren van kwaliteitszorg en effectieve interne en externe communicatie.

Huidige en gewenste situatie

In de in de gemeente het Bildt gehouden discussiebijeenkomst hebben de professionele organisaties aangegeven, dat het momenteel ontbreekt aan sluitende ketensamenwerking tussen organisaties. Dit vraagt meer duidelijkheid over wie, waarvoor verantwoordelijk is rond de vijf gemeentelijke WMO-functies (zie hiervoor). Ook vragen de organisaties aan de gemeente om zaken in bovengemeentelijk verband aan te pakken. Een bovengemeentelijke aanpak is voor hen beter werkbaar omdat zij zelf vaak eveneens regionaal werken. Er wordt tevens gewezen op de noodzaak van een goede aansluiting tussen het CJG en het Bureau Jeugdzorg en tussen het CJG en het ZAT. Ook melden de organisaties dat er behoefte is aan een netwerk voor met name de leeftijdscategorie 0 - 12 jaar. Dit netwerk, dat tot doel heeft de samenwerking tussen organisaties te bevorderen en om casuïstiek te bespreken, is inmiddels in de tweede helft van 2008 in onze gemeente onder de naam Preventie Advies Team (PAT) van start gegaan.

Op dit moment hebben in het PAT zitting:

het peuterspeelzaalwerk;
de kinderopvang;
de HulpverleningsDienst Fryslân (JGZ 0 – 19 jaar);
het maatschappelijk werk;
het openbaar onderwijs; en
het bijzonder onderwijs.

Onze gemeente heeft een stevig CJG nodig en zal waar mogelijk aansluiten bij initiatieven in de provincie, omdat schaalgrootte voordelen biedt voor continuïteit, kwaliteit en efficiency. Qua schaal van het CJG ligt de focus echter vooreerst op samenwerking binnen Middelsee.

Uit de voornoemde discussiebijeenkomst met professionele organisaties blijkt ook, dat er - en dit geldt ook voor onze gemeente - behoefte is aan intensivering van de opvoedondersteuning. Veel van de thans aanwezige problematiek bij jeugd/jongeren kan wellicht worden verminderd/voorkomen met een aanbod van opvoedondersteuning. Wij vinden het dan ook van belang, dat in onze gemeente de mogelijkheid van 'pedagogische huisbezoeken' wordt geboden.

In het kader van de Integrale Jeugdgezondheidszorg is hiervoor per 2009 één team gevormd door GGD en Thuiszorg (vanaf 1 januari 2009 de HVD).

Ambities

- * Jongeren vallen niet (meer) tussen de wal en het schip
- * Ouders en jeugdigen krijgen antwoord op hun opvoed- en opgroevragen
- * Problemen worden vroegtijdig gesignaleerd
- * Ouders en jeugdigen worden snel geholpen
- * Ketenorganisaties werken goed samen volgens het '1 kind/gezin - 1 plan' principe

Doelstellingen

- * Het organiseren van een laagdrempelige toegang/voorziening voor de doelgroep 0-25, ouders, verzorgers en professionals, die in samenhang de functies *informatie en advies* uitvoeren (basisaanbod)
- * Het beter afstemmen van voorzieningen die zich bezig houden met de integrale vroegtijdige aanpak van problemen, waarbij het gaat om de functies *signaleren, coördinatie van zorg en het aanbod van licht pedagogische hulpverlening* (gericht aanbod)
- * Het uitvoeren van de ketenregie om de samenhang tussen basis- en gericht aanbod te versterken

Te behalen resultaten

2010

- * De Verwijsindex wordt gebruikt bij het melden van signalen

2011

- * De gemeente heeft een CJG, dat minimaal bestaat uit de volgende organisaties: JGZ, AMW, BJZ, zorg(advies)teams, schoolmaatschappelijk werk, regionaal zorgoverleg
- * Er is tenminste één laagdrempelig fysiek inlooppunt in de gemeente
- * Er is afstemming tussen het aanbod van organisaties en afspraken zijn vastgelegd
- * Afspraken zijn gemaakt en vastgelegd rond signaleren, afhandelen en doorverwijzen
- * Afspraken zijn gemaakt en vastgelegd rond regievoering en zorgcoördinatie
- * Professionals worden geïnformeerd over het aanbod
- * Het CJG heeft een lijn met Bureau Jeugdzorg en ZAT's

2012

- * Er wordt een onderzoek naar de klanttevredenheid uitgevoerd

2.2 Zorg Advies Team

Inleiding

In het jaar 2011 wordt de Wet op het Passend Onderwijs ingevoerd.

Passend Onderwijs betekent dat voor alle leerlingen de kansen op de beste ontwikkeling centraal staan; 'geen kind tussen wal en schip'. Vroegsignalering heeft hierin een hoge prioriteit. Zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs heeft de beschikking over een zorgstructuur. Elke school heeft daarvoor een zogenaamde interne begeleider c.q. leerlingbegeleider. Het openbaar en het bijzonder primair onderwijs hebben inmiddels ieder een clustercoördinator. In de zorgstructuur wordt door externe partijen geparticipeerd, zoals schoolmaatschappelijk werk, schoolarts, psycholoog etc. De zorgstructuur richt zich op leerlingen die om wat voor reden dan ook extra zorg nodig hebben. De samenwerking tussen betrokken voorzieningen moet resulteren in de '1 kind, 1 plan' aanpak: één samenhangend en doorlopend systeem voor de leerling. CJG en ZAT moeten op elkaar aansluiten en de rolverdeling moet worden bepaald.

Huidige en gewenste situatie

De ervaring leert dat de huidige zorgstructuur op bepaalde punten kan worden verbeterd. Leerkrachten zijn deskundig, en moeten in staat zijn om de "probleemleerlingen" te signaleren. Om te voorkomen dat een leerling te laat wordt doorverwezen zou een betere instructie voor de leerkrachten uitkomst kunnen bieden, zodat men in alle gevallen en voor alle situaties weet waar men tijdig terecht kan. Naast leerproblemen bij leerlingen kunnen ook heel andere zaken aan de orde zijn, die niet door de school zelf kunnen worden opgelost. Daarvoor is doorverwijzing naar andere organisaties noodzakelijk. Belangrijk is om in de toekomst te werken aan betere afstemming tussen deze organisaties.

Het bovenscholse Protestant Christelijk Primair onderwijs is gemeentelijk georganiseerd. Het openbaar primair onderwijs is ingericht in Middelseeverband en het voortgezet onderwijs maakt ook deel uit van regionale verbanden. Voor de aansluiting van CJG en ZAT is het aan te bevelen dat het CJG eveneens bovengemeentelijk wordt ingericht.

Bureau Jeugdzorg geeft aan, dat scholen weinig doorverwijzen naar Bureau Jeugdzorg (BJZ) en weinig melding maken van problemen bij jongeren. Omgekeerd meldt het onderwijs dat het contact met BJZ stroef verloopt, vanwege de ondoorzichtige procedures en het feit dat er niet wordt teruggekoppeld door BJZ. Om daarin (beter) te voorzien, zou vanuit de school een

directe ingang tot stand moeten komen met het op te richten Centrum voor Jeugd en Gezin. Het Friese Basismodel CJG (indien aanwezig maakt het schoolmaatschappelijk werk hiervan deel uit) borgt immers de ‘schakel’ met het onderwijs.

Ambitie

- * Een duurzame kwaliteitsverbetering door een sluitende aanpak zorgstructuur scholen binnen het CJG

Doelstelling

- * Het optimaliseren van opvang en begeleiding van zorgleerlingen door een ketenaanpak

Te behalen resultaten

2011

- * Goede interne instructie leerkrachten voor de begeleiding en doorverwijzing van zorgleerlingen
- * Optimaliseren contacten met andere organisaties, zoals het CJG
- * Zorg Advies Team en het Centrum voor Jeugd en Gezin op nader te bepalen wijze op elkaar te laten aansluiten
- * Binnen het CJG heeft BJZ een lijn met alle ZAT's

3. Gezonde leefstijl

3.1 Alcohol

Inleiding

Het gebruik van alcohol is ingebed in de maatschappij; het wordt als normaal ervaren. Jongeren drinken, zo blijkt uit onderzoeken, meer en vaker alcohol dan tien jaar geleden.

Bovendien beginnen zij op steeds jongere leeftijd met drinken. Naast de cijfers zijn er de laatste jaren méér signalen dat het gebruik onder jongeren zorgwekkend is. Zo is er veel kennis verworven over het effect van alcohol op de hersenontwikkeling van jongeren. Het overmatig gebruik van alcohol op jonge leeftijd heeft grote gevolgen voor de gezondheid. De korte termijn risico's van overmatig alcoholgebruik zijn o.a. black out, alcoholvergiftiging, ongelukken, ruzies en vandalisme. De lange termijn risico's van overmatig alcoholgebruik zijn o.a.:

geheugenstoornissen, verhoogde kans op bepaalde vormen van kanker, syndroom van Korsakow, epilepsie, verlaagde weerstand en verslaving.

De feiten³: 'Alcohol geeft risico op hersenbeschadiging en slechte schoolprestaties'

- **Tot 24 jaar zijn de hersenen extra gevoelig voor alcohol.**
- **Jongeren die in korte tijd achter elkaar zes of meer glazen alcohol drinken kunnen hersenbeschadiging oplopen.**
- **Alcoholgebruik leidt tot meer onveilig rijden.**
- **Jongeren die op jonge leeftijd beginnen met drinken lopen een groter risico om op latere leeftijd verslaafd te raken.**

Huidige en gewenste situatie

Meer nog dan roken en drugs wordt het gebruik van alcohol in onze gemeente door de professionele instellingen die met jeugd werken als een probleem genoemd. Er komen ook steeds meer geluiden vanuit de samenleving dat de grens van alcoholgebruik is bereikt. Eén daarvan is het burgerinitiatief "Vroeg op Stap" waarbij twee moeders o.a. de gemeenten hebben aangeschreven om, als maatregel o.a. tegen alcoholmisbruik, de sluitingstijden in de horeca te vervroegen naar 02.00 uur. Dit vraagt een behoorlijke cultuuromslag, die landelijk zou moeten worden gestimuleerd.

De politie registreert tegenwoordig bij overtredingen of er alcohol in het spel is. Bij 50 % van de criminaliteit bleek dat het geval te zijn. Wanneer jongeren beneden de 16 jaar met overmatig alcoholgebruik worden aangetroffen, doet de politie een zorgmelding bij het AMK.

In het provinciale projectplan alcohol⁴ zijn feiten aangegeven over de stijging van het alcoholmisbruik en de gevolgen daarvan. Korthedshalve verwijzen wij daarnaar. Dit projectplan is door alle 31 Friese gemeenten onderschreven. Dit Plan is als bijlage bijgevoegd. Onze gemeente heeft in dit kader medio 2008 een convenant ondertekend. De provincie stelt, dat ambities slechts gerealiseerd kunnen worden op lokaal niveau onder regie van de gemeenten. Samenwerking tussen gemeenten levert daarbij, aldus de provincie, een duidelijke meerwaarde op. Er is dan ook een gezamenlijke, meerjarige, programmatische en concrete aanpak nodig. De provincie richt zich daarbij op vier verschillende leefgebieden

³ feitenblad alcohol van de GGD, politie en VNN

⁴ projectplan 'Fries Jeugd en Alcoholbeleid'

waarin jongeren in aanraking komen met alcohol: thuis, onderwijs, vrije tijd en verkeer en vervoer. De pijlers van de aanpak bestaan uit:

- Voorlichting en Vroegsignalering
- Beperken beschikbaarheid/regelgeving
- Handhaven wet- en regelgeving
- Creëren publiek draagvlak

Een combinatie van activiteiten gericht op de vier genoemde leefgebieden leveren in samenhang met elkaar het meeste effect op. Op dit moment pakt onze gemeente echter al onderdelen binnen de voornoemde leefgebieden op. Dit is een voordeel in ons streven om uiteindelijk te kunnen voldoen aan het minimumpakket van maatregelen, waarvoor de provincie subsidie verstrekt. De invulling van maatregelen met bijbehorende kosten worden in een uitvoeringsnotitie uitgewerkt.

Uit een enquête onder jongeren in 2004 concludeert de GGD, dat in Fryslân vooral onder de leeftijdsgroep 13 - 15 jaar meer werd gedronken dan eerder. In 2009 komt de uitslag van de tweede enquête hierover.

Uit onderzoek van de GGD onder jongeren in het 3e leerjaar van het VMBO in 2007 blijkt dat het gebruik van meer dan 20 glazen alcohol per week door jongeren uit onze gemeente onder het provinciale niveau ligt. Resp. 21% en 25%. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat de cijfers voor roken bij deze leerlingen gemeentelijk en provinciaal vrijwel gelijk zijn (23%).

Wij vinden het voor onze gemeente van belang, dat er op de basisscholen meer gebeurt aan 'voorlichting over alcohol'. Het aanbod van de GGD, gericht op groep 7 van het basisonderwijs, sluit daarbij aan. Het aanbod behelst dat in het reguliere gezondheids-onderzoek extra tijd wordt ingeruimd voor 'voorlichting over alcohol'. Wij komen hier in de - dit jaar nog op te stellen - notitie over het gemeentelijke gezondheidsbeleid nader op terug. Wij vinden het verder van belang, dat scholen actief bezig zijn met het project "De gezonde school en genotmiddelen", dat gericht is op roken, alcohol en drugsgebruik. Hierbij wordt de aandacht op de negatieve aspecten van alle genoemde genotmiddelen gericht, met mogelijk een extra accent op 'alcohol'. Het project richt zich op ouders, leerkrachten en leerlingen. De insteek is dat het programma wordt ingebed in het reguliere lesprogramma van de scholen. Het programma is vooral bedoeld om de voorlichting aan ouders te continueren en om de leerkrachten blijvende ondersteuning te bieden. Dit project zal ook bij de hiervoor genoemde notitie over het gemeentelijke gezondheidsbeleid terugkomen.

Ambities

- * De jeugd in de gemeente Leeuwarderadeel drinkt geen alcohol voor zijn 16e jaar
- * Jongeren vanaf 16 jaar gaan op een verantwoorde (gezonde) manier met alcohol om

Doelstellingen

- * Het ontmoedigen van het alcoholgebruik door jongeren onder de 16 jaar
- * Het bevorderen dat inwoners tot 25 jaar in de gemeente Leeuwarderadeel verantwoord (gezond) met alcohol omgaan

Te bereiken resultaten

2009

Het via de notitie over gemeentelijk gezondheidsbeleid nader onderzoeken van de mogelijkheden voor een adequaat aanbod van voorlichtingsactiviteiten voor verslavings- en genotmiddelen aan de leerlingen van het basisonderwijs in onze gemeente.

2010

Het aanbieden van het in het provinciale projectplan alcohol beschreven minimumpakket aan maatregelen in relatie tot alle leefgebieden:

- * Het aanbieden en borgen van het programma “De Gezonde School en Genotmiddelen”
- * Het aanbieden en borgen van de ‘Instructie Verantwoord Alcoholgebruik’ (deze cursus voor barpersoneel is al verplicht in de horeca)
- * Het aanbieden en borgen van het programma ‘Alcoholvrij op Weg’ (rijschoolhouders informeren leerlingen en melden risicogeveallen aan bij VNN voor ‘drunkexperience’)
- * Het aanbieden en borgen van de training 1^e lijnsfunctionarissen in de zorg (De Thuiszorg en huisartsen alert maken op signalen betreffende alcohol)
- * Actuele APV met daarin o.a. regels voor alcoholgebruik op de openbare weg binnen de bebouwde kom (dit is al in onze APV opgenomen)
- * Actueel vergunningenbeleid voor evenementen
- * Beleid formuleren t.a.v. ‘keten’
- * Intensiveren van alcoholcontroles
- * Burgers informeren over het gemeentelijke alcoholbeleid
- * Het betrekken van jongeren bij het formuleren en uitvoeren van gemeentelijk alcoholbeleid.

3.2 Jeugdgezondheid

Inleiding

De jeugdgezondheidszorg in Fryslân van 0 - 19 jaar zal per 1 januari 2009 organisatorisch één organisatie zijn, zodat het aanbod van de GGD en de Thuiszorg op elkaar zijn afgestemd en de overdracht van 4-jarigen vervalst. Organisatorisch wordt de jeugdgezondheidszorg 0 - 19 jaar ondergebracht bij de Hulpverleningsdienst Fryslân (HVD).

Bij deze integrale benadering van jeugdgezondheidszorg zal nog worden bepaald wat in Fryslân bij het basispakket wordt ondergebracht, en wat als aanvullende zorg (maatwerk) ingekocht kan worden.

Het ‘Masterplan Gezond leven’, bedoeld als advies bij de invulling van het gemeentelijke gezondheidsbeleid, stelt dat een lage sociaal economische status een risico kan vormen in relatie tot gezondheid. Overgewicht bijvoorbeeld kan verband houden met het opleidingsniveau en inkomen van ouders, de toegankelijkheid van sportvoorzieningen en de opvoedingsproblematiek.

In de notitie ‘Sport, bewegen en gezondheid’ van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport wordt beschreven op welke wijze sport en bewegen invloed hebben op het behalen van ‘gezondheidswinst’ en het terugdringen van gezondheidsrisico's.

In 2004 zijn de Middelsee Gemeenten gestart met het Breedte Sport Impuls (BSI)-project ‘GO-4 Sport’. Deze landelijke regeling heeft tot doel zoveel mogelijk mensen te laten bewegen. Een aantal projecten van ‘GO-4 Sport’ richt zich specifiek op jongeren.

Huidige en gewenste situatie

Uit gegevens van de GGD uit 2007 blijkt dat in groep 2 en groep 7 van het primair onderwijs resp. 11% en 15% van de kinderen in onze gemeente overgewicht heeft, ten opzichte van resp. 10 % en 14% in Fryslân. Het percentage kinderen uit onze gemeente met overgewicht in de klassen 1 en 2 van het v.o. (11%) ligt lager dan het provinciaal cijfer (14%).

Het percentage kinderen in de leeftijdscategorie 13 - 18 jaar, dat lid is van een sportvereniging is in onze gemeente nagenoeg gelijk aan het provinciaal gemiddelde (resp. 70% en 68%).

Sporten is gezond in meerdere opzichten; het bevordert de fysieke en mentale ontwikkeling, de jeugd wordt spelenderwijs discipline bijgebracht en het creëert zelfvertrouwen en eigenwaarde.

In 2004 zijn de Middelsee Gemeenten gestart met de Breedte Sport Impuls (BSI) 'GO-4 Sport'. Deze landelijke regeling heeft tot doel zoveel mogelijk mensen te laten bewegen. Een aantal projecten van 'GO-4 Sport' richt zich specifiek op jeugd en jongeren. Zo worden door 'GO-4 Sport' projecten georganiseerd om te werken aan het in beweging krijgen van jongeren en hen bewust maken van het belang van een gezonde leefstijl. Voorbeelden hiervan zijn de projecten 'School & Sport', 'Straatsportdagen' en 'VMBO Dubbel Actief'.

In het project 'School & Sport' krijgen leerlingen van groep 5 en 6 van het basisonderwijs gedurende vier weken kennismakingslessen van een sportvereniging, theorielessen over het nut van sport en bewegen en houden zij een 'Beweegmeter' bij. Groepsleerkrachten kunnen zien welke verschillen er zijn en welke leerlingen extra gestimuleerd dienen te worden om meer te bewegen.

Het project 'Straatsportdagen' wordt speciaal voor jongeren van 12 tot 18 jaar georganiseerd, waarbij jongeren op een laagdrempelige manier kennismaken met sport en bewegen, op een manier die bij hun belevingswereld aansluit.

In het project 'VMBO Dubbel Actief' wordt op het VMBO aandacht besteed aan een actieve en gezonde leefstijl van VMBO-leerlingen.

De subsidie van het ministerie van VWS voor de BSI GO-4 Sport eindigt op 1 januari 2010. Wanneer de nog aanwezige financiële middelen dit mogelijk maken, is een verlenging van het project tot 1 januari 2011 mogelijk.

Belangrijk is dat er geen financiële drempel voor sportbeoefening is. Het jeugdsportfonds Fryslân kan daarbij betekenis hebben: het fonds betaalt voor kinderen van niet-draagkrachtige ouder(s)/verzorger(s) een lidmaatschap of sportartikelen (zie ook bij 5.2) Een andere voorziening is de gemeentelijke 'Meedoenregeling', die wordt uitgevoerd door onze dienst SoZaWe. Deze regeling biedt een financiële tegemoetkoming, die echter niet alle kosten dekt van deelname aan een sportvereniging.

'Impuls brede scholen, sport en cultuur'

Eind 2007 is de *'Impuls brede scholen, sport en cultuur'* door bewindslieden van VWS en OCW, vertegenwoordigers van de VNG, NOC*NSF, Verenigde Bijzondere Scholen (VBS) en de Cultuurformatie ondertekend. Deze *Impuls* steunt gemeenten die een combinatiefunctionaris willen aanstellen. Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever, maar gelijkelijk - of in ieder geval voor een substantieel deel - te werk gesteld wordt in of ten behoeve van twee werkvelden/sectoren.

De Impuls wordt uitgevoerd onder regie van de gemeenten. Gemeenten ontvangen een bijdrage van de rijksoverheid en 'matchen' deze met eigen middelen. In het eerste jaar financiert de rijksoverheid 100%. In de jaren daarna betaalt het Rijk ca. 40% en gemeenten ca. 60%.

De Impuls wordt gefaseerd ingevoerd. Van de G31-gemeenten zijn in 2008 in totaal 30 gemeenten aan de slag gegaan met de uitvoering van de regeling. In 2009 komen weer 90 gemeenten in aanmerking om aan deze *Impuls* deel te nemen. Na 2009 volgen nog twee tranches waarbij de overige gemeenten (waaronder de gemeente Leeuwarderadeel) aan de beurt komen om gebruik te maken van *de Impuls*. Deelname aan *de Impuls* is vrijwillig. De rijksbijdrage is in principe voor alle gemeenten beschikbaar en structureel. In 2012 zullen er

uiteindelijk 2500 combinatiefunctionarissen werkzaam zijn in de sectoren onderwijs, sport en cultuur.

Met *de Impuls* worden vier belangrijke doelstellingen nagestreefd:

- Het uitbreiden van het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod in zowel het primair als het voortgezet onderwijs.
- Het versterken van ca. 10% van de sportverenigingen met oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk.
- Het stimuleren van een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen.
- Het bevorderen dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en het onder jongeren stimuleren van actieve kunstbeoefening.

Ambities

- * Het percentage kinderen met overgewicht terugbrengen tot tenminste het provinciaal niveau
- * De jeugd voldoet aan de beweegnorm

Doelstellingen

- * De jeugd tot en met 18 jaar voldoet aan de beweegnorm door dagelijks een uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie).
- * Daling van het percentage kinderen met overgewicht
- * Geen financiële drempel voor jongeren tot 18 jaar om lid te zijn van minimaal één sportvereniging of een sportcentrum te bezoeken.

Te behalen resultaten

2009

- * Besluiten over voortzetting van het BSI-project 'GO-4 Sport'
- * Evaluatie van de 'Meedoenregeling' voor kinderen tot 18 jaar uit gezinnen met een inkomen tot 115% van het minimum, met daarbij bijzondere aandacht voor de benutting van deze regeling voor sportbeoefening.

2010/2011

- * Besluiten over deelname aan de 'Impuls brede scholen, sport en cultuur'.

4. Werken aan een goede toekomst

4.1 Voorschoolse ontwikkeling

Inleiding

Voor de ontwikkeling van kinderen jonger dan 4 jaar kan de keus worden gemaakt tussen 2 voorzieningen, namelijk de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk.

Kinderopvang

In onze gemeente zijn twee kinderopvangvoorzieningen, te weten:

1. De Stichting “Welzijn Middelsee” in Stiens:
 - 30 kindplaatsen op het kinderdagverblijf (0 - 4 jaar);
 - 60 kindplaatsen buitenschoolse opvang (4 - 12 jaar); en
 - de ongelimiteerde (innovatieve) gastouderopvang (0 - 12 jaar).
2. Gastouderbureau “Annegré” in Stiens.
Gastouderbureau voor maximaal 400 (innovatieve) koppelingen.

Peuterspeelzaalwerk

In vrijwel alle dorpen in Leeuwarderadeel is voor de professionele opvang van peuters een peuterspeelzaal. Naast de reguliere opvang, wordt op de peuterspeelzalen sinds kort ook extra aandacht besteed aan peuters met ontwikkelingsstoornissen. Daartoe wordt aan de daarvoor geselecteerde doelgroep een specifiek achterstandsprogramma aangeboden.

In onze gemeente is - gezien de beperkte financiële middelen binnen het gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid - geen vastgesteld VVE (voor- en vroegschoolse educatie) beleid voor de jaren t/m 2010. Wel zijn er vanuit het Lokaal Onderwijs Beleid gelden voor de VVE beschikbaar gesteld. Hieruit wordt o.a. het lesprogramma “Puk & Ko” voor het peuterspeelzaalwerk gefinancierd.

Huidige en gewenste situatie

De bemoeienis van de gemeente beperkt zich t.a.v. kinderopvang tot de taak van toezicht en handhaving van de kwaliteitseisen. Elke kinderopvangvoorziening moet zijn opgenomen in het “Register Kinderopvang gemeente Leeuwarderadeel”. Hiertoe controleert de GGD of de voorziening voldoet aan de kwaliteitseisen zoals die zijn vastgelegd in de Wet Kinderopvang. De opvangvoorziening kan pas de deuren openen nadat de GGD een positief inspectierapport heeft afgegeven en de gemeente toestemming heeft gegeven. Daarna worden de bestaande kinderopvangvoorzieningen elk jaar geïnspecteerd om te kijken of nog steeds wordt voldaan aan de kwaliteitseisen. Op grond van de Wet Kinderopvang is de gemeente verplicht om zowel het register met de aanwezige kinderopvangvoorzieningen als de door de GGD afgegeven inspectierapporten op de website van de gemeente te plaatsen.

Ten aanzien van het peuterspeelzaalwerk in onze gemeente heeft de gemeenteraad op 28 juni 2007 op basis van de notitie “De (WMO) toekomst van de Stichting ‘Welzijn Middelsee’” uitgesproken vanaf 2008 financiële middelen beschikbaar te willen stellen voor het realiseren van het zgn. ambitieniveau 1 (spelen, ontmoeten, ontwikkelen en signaleren) in 2008/2009, om vervolgens te willen doorgroeien naar ambitieniveau 2 (spelen, ontmoeten, ontwikkelen, signaleren en ondersteunen) in de periode 2010 - 2012.

Voor de peuterspeelzalen gelden, net als voor het onderwijs, op dit moment nog geen concrete kwaliteitseisen. Wel wordt vanuit de Rijksoverheid, evenals bij de kinderopvang, aan het opstellen van kwaliteitseisen gedacht. Mogelijk worden deze kwaliteitseisen in 2010 van

kracht. Er gaat dan eenzelfde veiligheidsregime met jaarlijkse inspecties als bij de kinderopvang gelden.

Voor het gebruik van de kinderopvangvoorzieningen moeten de ouders een financiële bijdrage leveren. De bijdrage van de ouders voor de kinderopvang is inkomensafhankelijk en een zaak tussen de ouders, werkgevers en de overheid. Hierin heeft de gemeente geen taak. De ouderbijdrage voor de peuterspeelzaal is niet inkomensafhankelijk. Momenteel bedraagt deze € 33,- per maand en dat kan langzamerhand een zekere drempel voor ouders met een laag inkomen betekenen. Voor sommige ouders is dit mogelijk aanleiding om hun kind niet op de peuterspeelzaal te plaatsen.

Het peuterspeelzaalwerk in onze gemeente heeft op dit moment een bereik van ongeveer 90% van de kinderen tussen 2 en 4 jaar. Een fraaie score.

De ervaring leert echter, en dit is ook bij de discussiebijeenkomst in het Bildt opgemerkt, dat het bij de overige ± 10% van de kinderen verhoudingsgewijs vaak gaat om peuters die de deelname aan de peuterspeelzaal voor hun ontwikkeling mogelijk het hardst nodig hebben. Daardoor blijven zij ook verstoken van het achterstandsprogramma dat op de peuterspeelzalen wordt aangeboden. Om in dezen de financiële drempel voor de betrokken ouders weg te nemen, kan een ondersteuningsregel in het leven worden geroepen om voor de ouders met een minimuminkomen een gereduceerde ouderbijdrage te hanteren. Laagdrempeligheid van voorschoolse voorzieningen leidt immers tot een hoger gebruik, en daarmee tot meer kansen voor vroegsignalering bij kinderen.

Van de kinderopvang zijn geen concrete cijfers bekend, maar kijkend naar de voornoemde voorzieningen mag ook hier een hoog bereik worden verondersteld.

Ambities

- * Alle kinderen van 2 tot 4 jaar bezoeken de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf
- * Het achterstandsprogramma voor het peuterspeelzaalwerk bereikt alle kinderen die dit nodig hebben voor hun ontwikkeling
- * Er is een adequaat aanbod van kinderopvangvoorzieningen.

Doelstellingen

- * Er door kinderopvangvoorzieningen voor zorgen dat ouders in de gelegenheid zijn om te werken
- * Het opvangen van kinderen in een kinderopvangvoorziening of peuterspeelzaal wanneer dit nodig wordt geacht voor de ontwikkeling van een kind
- * Kinderen met een taalachterstand volgen het taalprogramma
- * De kinderopvangvoorzieningen - en mogelijk vanaf 2010 ook de peuterspeelzalen – voldoen aan de landelijke hiervoor vastgestelde veiligheidseisen

Te bereiken resultaten

2009

Het peuterspeelzaalwerk kent ambitieniveau 1

2010

- * Het instellen van een onderzoek naar invoering van een gereduceerde ouderbijdrage voor de peuterspeelzaal voor de ouders met een minimum inkomen
- * Daling van het aantal kinderen met een taalachterstand

2012

- * Het peuterspeelzaalwerk heeft ambitieniveau 2 bereikt.

4.2 Opleiding

Inleiding

In de vorige paragraaf wordt bij de voorschoolse ontwikkeling ingezet op een goede start van het kind. Door middel van het achterstandenbeleid werkt de gemeente daaraan mee. Dit wordt voortgezet op de basisscholen. Tijdens de schoolopleiding is de gemeente bij de ontwikkeling van het kind betrokken door bijvoorbeeld de al genoemde maatwerkproducten van de GGD.

De ontwikkeling van het kind wordt in de schoolperiode gevolgd door het onderwijs, de leerplichtambtenaar en de GGD.

Voor de groep jonger dan 18 jaar is er vanuit de Leerplichtwet een sluitende aanpak.

Wat betreft de voortijdige schoolverlaters heeft het voortgezet onderwijs een convenant met het RMC afgesloten om binnen 4 jaar dit aantal met 40% te laten afnemen.

Provinciaal⁵ zijn de cijfers over het aantal voortijdig schoolverlaters in Fryslân tussen 2004 en 2006 tamelijk stabiel.

Uit cijfers uit het Jaarverslag 'Leerplicht Leeuwarderadeel 2006/2007' blijkt dat er tijdens dit schooljaar voor de 1988 (partieel) leerplichtige leerlingen uit onze gemeente (dus voor zowel het primair als het basis onderwijs) 20 contacten over verzuim zijn geweest:

- absoluut verzuim: 1x
- incidenteel verzuim: 6x
- veelvuldig verzuim: 10x
- structureel verzuim: 3x

In het schooljaar 2005/2006 betrof dit 9 contacten over verzuim. Een toename derhalve van ruim 100%.

Daarnaast zijn er 26 contacten met vroegtijdig schoolverlaters geweest. Het gaat hierbij om 584 in onze gemeente ingeschreven jongeren in de leeftijd van 18 - 23 jaar, die voorzover ze nog geen startkwalificatie hebben behaald tot het werkkterrein van het RMC behoren.

Uit de onderzoeken genoemd in bijlage 1 van deze notitie blijkt, dat in onze regio nog wel het een en ander te verbeteren valt in het benutten van leercapaciteit en ambities van kinderen. Het is een taak van het onderwijs om aan te sturen op de hoogst bereikbare opleiding voor een kind. Mede gelet op de vraag naar hoger opgeleiden moeten jongeren worden gestimuleerd om niet onder hun niveau te (blijven) presteren. Het is daarbij van belang dat zowel ouders als onderwijzend personeel zich bewust zijn van factoren die een belemmering kunnen vormen voor maximaal gebruik van talenten.

Huidige en gewenste situatie

Het ambitieniveau van ouders en kinderen kan in het algemeen steviger. Signalen uit het onderwijsveld geven aan, dat er toch relatief vaak voor een veilig niveau wordt gekozen: een opleiding die zeker haalbaar is en die lager is dan het schooladvies dat aan het eind van de basisschool wordt gegeven. Dit moet veranderen.

Voor een zo passend mogelijk opleidingstraject is van belang, dat het voortgezet onderwijs contact heeft met de arbeidsmarkt in de regio, en in het aanbod van studierichtingen zoveel mogelijk rekening houdt met de vraag van de markt. Jongeren zijn dan minder genoodzaakt om hun woonomgeving te verlaten om elders werk te zoeken.

⁵ nulmeting armoede Fryslân september 2008

Ambitie

- * Elk kind benut zijn natuurlijke capaciteiten ten volle

Doelstellingen

- * Een stijging van het gemiddelde opleidingsniveau
- * Het onderwijzend personeel begeleidt het kind en zijn ouders bij het ten volle benutten van de kwaliteiten van het kind
- * Het terugbrengen van het verzuimpercentage

Te bereiken resultaten

2010

- * Het inventariseren van mogelijkheden om het benutten van de capaciteiten van de jongeren te stimuleren

2011

- * Een onderzoek naar de mogelijkheden om een stijging te realiseren van het aantal leerlingen dat een opleiding volgt op het niveau van tenminste zijn schooladvies
- * Het verzuimpercentage wordt teruggebracht met 50% met als nulmeting het jaarverslag "Leerplicht Leeuwarderadeel 2006/2007".

4.3 Werk en inkomen

Inleiding

De opleiding van jongeren moet een goede start zijn om aan de arbeidsmarkt deel te nemen. In bijlage 2 van deze notitie zijn enkele onderzoeken genoemd die aangeven wat bepalende omgevingsfactoren en mogelijke gevolgen zijn.

De arbeidsparticipatie neemt toe en leidt tot grotere behoefte aan banen. Ook is er een verschuiving waar te nemen naar de dienstensector, wat de vraag naar hoger opgeleiden vergroot. Het is mede als gevolg van verschuiving op de arbeidsmarkt van belang, dat jongeren de hoogst haalbare opleiding volgen. Het benutten van talenten, zie paragraaf 3.2, is dus juist van belang voor aansluiting op de arbeidsmarkt.

In de nulmeting van het armoedebeleid 2008 van de provincie Fryslân zijn de percentages niet-werkende werkzoekenden binnen de bevolking van 15 - 22 jarigen naar Friese gemeente en provincie Fryslân opgenomen. De jeugdwerkloosheid is de afgelopen jaren gedaald vanwege toenemende werkgelegenheidsmogelijkheden voor jongeren.

De cijfers geven ons geen aanleiding om hier specifiek beleid voor vast te stellen.

2003-2006	%	%	%	%
Gemeente	dec 2003	dec 2004	dec 2005	dec 2007
Het Bildt	4,90	4,16	2,85	1,36
Ferwerderadiel	5,59	5,32	4,23	2,51
Leeuwarderadeel	2,50	2,93	2,52	1,43
Menaldumadeel	3,96	3,02	2,32	2,13

Bron: CWI en CBS, bewerking Partoer CMO Fryslân voor Jeugdmonitor Fryslân55, 2007

In het kader van Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) heeft onze Dienst SoZaWe een eigen notitie Jeugdbeleid⁶ opgesteld. De Dienst constateert daarin, dat er na de leerplicht een groep jongeren is die uit beeld raakt. Het gaat dan om de groep die na de leerplichtige leeftijd geen baan heeft en ook geen uitkering ontvangt. Dit vraagt om extra aandacht.

Huidige en gewenste situatie

Jongeren (18 - 27 jaar) die niet op school zitten, niet aan het werk zijn en ook geen uitkering ontvangen, kunnen worden getraceerd. De Dienst SoZaWe kan samen met de gemeente aan de hand van de leerplichtadministratie deze jongeren opsporen en vervolgens proactieve acties inzetten.

De provincie werkt momenteel aan een plan om een stijging te bewerkstelligen van jongeren met een startkwalificatie en herplaatsing in het onderwijs te bevorderen. Onze gemeente zal zich daarbij aansluiten.

Ambities

- * De opleidingen van jongeren sluiten aan op de arbeidsmarkt
- * Jongeren die dat nodig hebben, een nuttige tijdsbesteding bieden die hen voorbereidt op een volwaardige deelname aan de maatschappij
- * Jong volwassenen van 18 - 27 jaar die geen uitkering ontvangen, niet op school zitten en geen werk hebben worden geactiveerd

Doelstellingen

- * Het onderwijs leidt het kind naar een stevige plek op de arbeidsmarkt
- * Het onder begeleiding deelnemen aan de arbeidsmarkt door jongeren
- * De 18 tot 27-jarigen in Middelseeverband via de Dienst SoZaWe pro-actief benaderen wanneer ze niet op school zitten, geen werk hebben en geen uitkering ontvangen

Te bereiken resultaten

2009

- * Het opstellen van een uitvoeringsplan voor het bevorderen van het aantal jongeren met startkwalificatie
- * Jong volwassenen in de leeftijdscategorie 18 - 27 jaar die geen uitkering of ander inkomen hebben en niet naar school gaan, worden actief benaderd. Voor hen wordt een plan van aanpak opgesteld

⁶notitie 'Jeugdbeleid in relatie tot het werkveld van de Dienst'.

5 Jongerenparticipatie

5.1 Politieke participatie

Inleiding

Het op jonge leeftijd deelnemen aan maatschappelijke en politieke activiteiten biedt kansen voor het ontwikkelen tot volwassenen die volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij. Maatschappelijke participatie wordt besproken in de volgende paragraaf van dit hoofdstuk. Hier gaan we verder in op politieke participatie.

In de Raadsagenda 2006 - 2010 van onze gemeente wordt o.a. over het gemeentelijke jeugdbeleid gezegd “*Mogelijkheden onderzoeken tot instelling van een jongerenraad en jongeren actief stimuleren in werk en school*”.

Wij vatten dit kortheidshalve samen onder de noemer ‘politieke jongerenparticipatie’, waaraan twee doelen kunnen worden verbonden: enerzijds jongeren *informer*en over de werking van de gemeente en anderzijds jongeren (meer) *betrekken* bij het beleid van de gemeente. De invloed van jongeren moet een vanzelfsprekend onderdeel zijn bij de beleidsvorming van onderwerpen die hen aangaan. Beide doelen vergen een specifiek instrumentarium.

Huidige en gewenste situatie

In het verleden heeft in onze gemeente een vorm van jongerenparticipatie gefunctioneerd. In 1995 is door de toenmalige burgemeester C. Bijl het ‘Jongerenparlement Leeuwarderadeel’ geïnstalleerd, dat een aantal jaren goed en enthousiast heeft gefunctioneerd. Nadat na een aantal jaren de dragende krachten uit dit Jongerenparlement waren verdwenen is het, behoudens een kleine opleving in de periode 2000/2001, bergafwaarts gegaan met dit Jongerenparlement. In 2003 is het Jongerenparlement gestopt.

Toch lijkt het wenselijk de jeugd/jongeren weer meer bij de politiek te betrekken. Wie de jeugd heeft de toekomst. De jeugd moet in principe over haar eigen toekomst mee kunnen praten en beslissen. Vanuit dit gegeven wordt er op dit moment door een stagiaire van de Thorbecke Academie onderzoek gedaan naar de huidige mogelijkheden van jongerenparticipatie in onze gemeente. De resultaten hiervan zullen, afhankelijk van de keuze(s) hierbij, t.z.t. bij de eventuele verdere uitwerking van dit punt worden betrokken.

Ambities

- * Jongeren zijn op de hoogte van ‘het reilen en zeilen’ van de gemeente
- * Jongeren weten hoe zij invloed op beleid kunnen uitoefenen, en worden uitgenodigd om daarvan gebruik te maken
- * Er is draagvlak onder jongeren voor het gemeentelijke jeugdbeleid

Doelstellingen

- * De gemeente betreft jongeren bij het opstellen van jeugdgerelateerd beleid.

Te behalen resultaten

2009

- * Een besluit over het wel / niet instellen van een Jongerenadviesraad of een andere vorm van jongerenparticipatie.

2010

- * Digitale faciliteiten ter ondersteuning van initiatieven m.b.t. jongerenparticipatie.

5.2 Maatschappelijke participatie

Inleiding

Naast politieke participatie is maatschappelijke participatie van belang. Hieronder wordt verstaan, dat jeugd actief deelneemt aan het maatschappelijke verkeer, bijvoorbeeld in verenigingen. Dit biedt hen kansen om eigen wensen en behoeften vorm te geven, mee te denken en mee te beslissen over mogelijke oplossingen en het dragen van medeverantwoordelijkheid.

Het belang van jeugdparticipatie kan vanuit verschillende invalshoeken worden gezien:

- Sociaal pedagogisch: jeugdparticipatie is belangrijk voor de ontwikkeling van opgroeiende jeugd. Zij leren vaardigheden als onderhandelen en organiseren, en bovendien dat hun mening telt;
- Bestuurlijk/organisatorisch: door als jongeren te participeren kan de kwaliteit van het aanbod voor jongeren worden verbeterd en een betere afstemming op behoeften van jongeren plaatsvinden;
- Jeugd heeft de toekomst: voor veel verenigingen is het binden van jongeren van belang voor het voortbestaan.

Door lidmaatschap van een (sport)vereniging kan een kind betrokken worden bij de organisatie van de vereniging en zich positief ontwikkelen. De vereniging biedt hen de structuur van een andere sociale omgeving, en vormt soms een vangnet tegen 'afglijden'. Om maatschappelijke participatie te bevorderen is het dan ook van belang, dat de jeugd geen financiële belemmeringen ondervindt om lid te worden van een club.

Soms zijn de financiën echter een drempel voor deelname aan een vereniging. De dienst SoZaWe voert een regeling voor maatschappelijke participatie uit ("Meedoen"). Deze regeling biedt gezinnen met een inkomen tot maximaal 115 % van het minimum inkomen de mogelijkheid om financiële steun aan te vragen voor sport en andere maatschappelijke activiteiten. De regeling geldt voor alle gezinsleden; niet alleen de jongeren. De regeling is in 2008 uitgebreid met de doelgroep 'jeugd'. Per kind tot 18 jaar kan een vergoeding van € 75,- worden verkregen. Een nadeel kan zijn dat het om een bijdrage in de kosten gaat, en dat daarmee zelden alle kosten van een specifieke activiteit betaald kunnen worden. Uit oogpunt van maatschappelijke participatie vinden wij dit een aandachtspunt.

Ten aanzien van sportverenigingen biedt het Jeugdsportfonds Fryslân kinderen van financieel niet draagkrachtige ouder(s)/verzorger(s) een kans om te gaan sporten. Het Fonds betaalt lidmaatschap of sportartikelen, en bevordert op die manier dat kinderen lid worden van een sportclub. De aanmelding van de jeugd (tot 18 jaar) voor genoemd fonds is in handen van zogenoemde intermediairs. Intermediairs zijn op een professionele wijze betrokken bij scholing, opvoeding en begeleiding van jeugd, bijvoorbeeld schoolartsen en leerkrachten. Een nadeel is dat sportverenigingen zelf geen aanvraag kunnen indienen bij het Jeugdsportfonds, en dat de aanvraagprocedure relatief lang duurt.

Een ander middel voor maatschappelijke participatie tenslotte is de 'maatschappelijke stage'. De Ministeries van OCW en VWS hebben de afgelopen jaren organisaties gestimuleerd tot het initiëren daarvan. In december 2007 is er een convenant gesloten tussen de betrokken ministeries en de VNG om een 'makelaarsfunctie' in te stellen en de vrijwilligersorganisaties te ondersteunen en te versterken. Gemeenten ontvangen van het Ministerie van OCW een Rijksbijdrage voor het implementeren van de 'makelaarsfunctie'. Vanaf 2011 dienen alle

scholen over een invoeringsplan voor de maatschappelijke stage te beschikken. In het schooljaar 2011-2012 wordt de maatschappelijke stage wettelijk verplicht. Kenmerkend voor de maatschappelijke stage is dat een leerling, vrijwillig en zonder vergoeding, iets voor een ander doet. De stage moet uiteraard zinvol zijn. Het volgen van een maatschappelijke stage is in de nabije toekomst niet meer vrijblijvend, maar wordt een voorwaarde voor het behalen van een diploma.

Leerlingen, scholen en stageaanbieders krijgen vrijheid om de stage in te vullen.

Ondanks het gegeven dat onze gemeente niet over scholen voor voortgezet onderwijs (de basis voor de maatschappelijke stages) beschikt, wil onze gemeente toch een faciliterende rol in het bij elkaar brengen van vraag en aanbod (de makelaarsfunctie) vervullen. Het gaat toch om leerlingen uit onze gemeente. Deze rol kan eventueel ook aan een externe (vrijwilligers) organisatie worden uitbesteed.

Huidige en gewenste situatie

Jeugd van niet draagkrachtige ouders valt vaak buiten de boot voor wat betreft deelname aan verenigingsactiviteiten. Het betalen van het lidmaatschap of, als het gaat om een sportvereniging, de aanschaf van sportartikelen is vaak financieel lastig.

In de gemeente het Bildt zijn volgens onderzoeken relatief veel gezinnen financieel minder draagkrachtig. Er zijn echter geen gegevens over de mate waarin jongeren uit deze gezinnen al dan niet beperkt worden in uitoefening van verenigingsactiviteiten.

Behalve vanuit het belang van jeugdgezondheid, als het om sportverenigingen gaat, is het ook vanuit participatie gezien van belang, dat jongeren lid kunnen zijn van een (sport)vereniging. Er mag geen financiële drempel zijn.

Sinds 2005 bekostigt het Ministerie van OCW maatschappelijke stages en inmiddels bieden ruim 480 scholen in het voortgezet onderwijs deze stages aan.

Vanaf 2008 ontvangen alle gemeenten een bijdrage van het Rijk ter versterking van de vrijwilligersorganisaties. Ons streven is daarbij gericht op het samenbrengen van de beschikbare middelen en de dienstverlening voor maatschappelijke stages in één organisatie, om hiermee zoveel mogelijk efficiencyvoordeel te behalen. De gemeente neemt bij het bieden van maatschappelijke stages een actieve rol op zich ten aanzien van de eigen gemeentelijke organisatie en bij contacten met bedrijven in de Leeuwarderadeel.

Tenslotte willen wij nog even stil staan bij de jeugd in de dorpen. Het 'eigen dorp' is de 'schaal' waarmee de jeugd het meest verbonden is. Verenigingen van dorpsbelang hebben een belangrijke rol bij het aanreiken van ideeën betreffende de leefbaarheid van het eigen dorp (de in samenspraak met de gemeente opgestelde dorpspiegels zijn hiervan een concreet voorbeeld). Voorzieningen voor de jeugd dienen, als het goed is, een plek in die dorpspiegels te krijgen. Zij vormen immers een onderdeel van het dorpsgebeuren. Wij vinden het dan ook van belang dat de verenigingen van dorpsbelang gestimuleerd worden om de jeugd actief bij hun plannen te betrekken. Ook voor deze verenigingen geldt "wie de jeugd heeft, heeft de toekomst". De gemeente wil het werken met 'jeugdcommissies' binnen de dorpen graag stimuleren en ondersteunen. De wijze waarop zou onderwerp van gesprek kunnen zijn in de jaarlijkse gesprekken van de gemeente (het college van burgemeester en wethouders) met de verenigingen van dorpsbelangen en zijn invulling t.z.t. in een nadere uitwerkingsnotitie kunnen krijgen.

Ambities

* Jongeren ontwikkelen zich tot volwassenen die volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij.

- * Jongeren zijn betrokken bij de ontwikkelingen in het eigen dorp

Doelstellingen

- * Jongeren doen kennis en ervaring op bij deelname aan c.q. het organiseren en uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. De scholen voor het basis- en voortgezet onderwijs en de sportverenigingen zijn geïnformeerd over mogelijkheden van het Jeugdsportfonds Fryslân.
- * Leerlingen van het voortgezet onderwijs maken kennis met de mogelijkheden die de ‘maatschappelijke stage’ hen biedt.
- * Jongeren zijn actief betrokken bij de verenigingen voor dorpsbelangen

Te behalen resultaten

2009

- * Evaluatie van de “meedoen-regeling” voor kinderen tot 18 jaar uit gezinnen met een inkomen tot 115% van het minimum, met daarbij bijzondere aandacht voor de benutting van deze regeling voor sportbeoefening (zie ook bij 3.2).
- * De sportverenigingen zijn op de hoogte van het Jeugdsportfonds
- * De verenigingen van dorpsbelang onderzoeken de mogelijkheden voor het instellen van ‘jeugdcommissies’.

2010

- * De gemeente geeft invulling aan haar ‘makelaarsfunctie’ op het terrein van de maatschappelijke stages.

6. Vrije tijd

6.1 Activiteiten vrije tijd

Inleiding

Een conclusie van de ‘Nulmeting Armoedebeleid 2008’ van de provincie Fryslân is, dat vrijetijdsbesteding van kinderen welvaartsafhankelijk is. Kinderen uit huishoudens met een laag inkomen nemen minder deel aan activiteiten op het gebied van vrijetijdsbesteding en vakantie dan kinderen uit huishoudens met hogere inkomens. Onder meer op het terrein van sportbeoefening speelt dit een rol.

Vanuit de jeugd zelf is met regelmaat het signaal ontvangen, dat er behoefte is aan meer uitgaansgelegenheden in de gemeente Leeuwarderadeel. Vooral tieners die zich niet thuis voelen in het jeugdhonk of de dorpshuizen geven te kennen andere jongeren in de “uitgaanssfeer” te willen ontmoeten. De discotheek in Berlikum is weliswaar relatief dichtbij, maar deze biedt slechts één tienerparty (tot 16 jaar, geen alcohol) per maand en Leeuwarden is voor deze groep te ‘grootschalig’. In Stiens wordt het uitgaansaanbod voor deze groep als te minimaal ervaren.

Een ander deel van de jeugd zoekt mogelijkheden om op een geheel eigen wijze de vrije tijd in te vullen, nl. in honken en keten en dergelijke. In 6.2 gaan wij daar dieper op in.

Beschikbaarheid van voorzieningen speelt dus in verschillende betekenissen een rol bij vrijetijdsbesteding. Het patroon van vrijetijdsbesteding varieert overigens per leeftijdsgroep: de jeugd van 6 -12 jaar zal de vrije tijd op een andere manier invullen dan de oudere jeugd.

In de Startnotitie wordt, in relatie tot breed jeugdbeleid, aangegeven dat er voorzieningen in de gemeente beschikbaar moeten zijn voor jongeren in de diverse leeftijdsgroepen (kinderwerk, tienerwerk en jeugd- en jongerenwerk), en dat activiteiten worden gestimuleerd die een educatief karakter hebben. Dit geldt dan met name voor de groep van 6 - 12 jaar. Deze groep vormt immers de basis van het toekomstige jeugdbeleid.

Met deze “bril” bekeken is te stellen, dat op sportgebied de keuze aanzienlijk is, maar dat daarbuiten de mogelijkheden beperkt zijn.

Ambities

- * Jongeren hebben uiteenlopende mogelijkheden om hun vrije tijd in onze gemeente in te vullen
- * Jongeren kunnen met leeftijdsgenoten uitgaan in een omgeving die laagdrempelig is voor hun leeftijdsgenoten en derhalve niet beperkt is tot een bepaalde groep

Doelstellingen

- * Een passend voorzieningenniveau voor de jeugd/jongeren in onze gemeente.
- * Het verbreden van het aanbod gericht op de leeftijd tot 12 jaar met activiteiten met een educatieve inslag.

Te bereiken resultaten

2009 e.v.

- * Het jeugd- en jongerenwerk heeft de mogelijkheid voor de leeftijd 6 - 12 jaar (de basis van het toekomstige jeugdbeleid) activiteiten aan te bieden met een educatief karakter

* Het jeugd- en jongerenwerk heeft concreet zicht op de wensen van de jeugd/jongeren in de leeftijdsgroep van 12 - 18 jaar, zowel in Stiens als in de overige dorpen.

6.2 Honken en keten

Inleiding

In deze notitie wordt onder “honken” verstaan de met subsidie van de gemeente gerealiseerde onderkomens voor de jeugd. Met “keten” worden bedoeld alle onderkomens voor jeugd die niet voor dat doel zijn aangewezen, zoals hutten, schuren en caravans.

De “keten” staan op dit moment volop in de belangstelling. Zo is het kabinet tegen het gedogen van keten die niet aan de regels voldoen, en voert het Bureau Eerlijke Mededinging (BEM) actie voor handhaving van regels op plekken waar consumpties tegen betaling worden verstrekt.

Er zijn echter meer aspecten van belang dan alleen handhaving van regels. Voor de leefbaarheid van de dorpen is het nodig dat jongeren bijeen kunnen komen. Keten kunnen een sociale functie hebben, groepsbindingen versterken en jongeren een herkenbare en vertrouwde plek bieden. Het nadeel is echter dat er geen sprake is van georganiseerd toezicht, en de verantwoordelijkheid voor gedrag van de bezoekers voornamelijk bij hen zelf ligt. Omwille van het terugdringen van alcoholgebruik én uit een oogpunt van veiligheid is dit geen gewenste situatie.

Strikte handhaving (‘zero tolerance’) zou in principe dan ook de optie moeten zijn. De jeugd zal dan echter wel een alternatief geboden moeten worden. Zij zullen immers toch wegen zoeken om elkaar te ontmoeten en rondhangen op straat is onder meer vanwege mogelijke overlast en vandalisme ook niet gewenst.

Jongeren sluiten zich aan bij “eigen” groepen en zoeken hun “eigen” plek. Verschillende groepen staan bovendien niet altijd welwillend ten opzichte van elkaar. Vanuit het jongerenwerk en vrijwilligers in de dorpen lukt het niet altijd om groepen bijeen te brengen in de reguliere honken.

Omdat het praktisch en financieel niet haalbaar is om voor elke groep een eigen honk te realiseren moeten jongeren elkaar in bepaalde situaties en onder bepaalde voorwaarden toch buiten de reguliere honken kunnen ontmoeten. Wij vinden dat in die gevallen (althans voorzover er in deze geen sluitend landelijke beleid is) ‘keten’ door de gemeente gecontroleerd, en onder stringente voorwaarden, gedoogd zouden moeten kunnen worden.

Huidige en gewenste situatie

Jongeren hebben behoefte aan een ‘eigen’ plek. In Stiens is er met gemeentelijke subsidie een jeugdhonk opgericht. Dit jeugdhonk bevindt zich in het Cultureel Centrum “De Skalm”.

In de dorpen Hijum, Oude Leije, Britsum en Cornjum zijn dorpshuizen die voor jeugd- en jongerenwerk kunnen worden ingericht wanneer hieraan behoefte is. In een aantal gevallen vinden hier inderdaad ook activiteiten voor jongeren plaats.

Het professionele jeugd- en jongerenwerk van de Stichting “Welzijn Middelsee” ondersteunt met behulp van vrijwilligers het jeugdhonk in Stiens. Hierover worden met de Stichting vierjaarlijks budgetafspraken gemaakt.

Het huidige aanbod van het product “Jeugd- en jongerenwerk” van de Stichting “Welzijn Middelsee” kan hierbij als volgt worden omschreven (tussen haakjes de bijbehorende leeftijdsgroepen).

- a. kinderwerk (4 t/m 10 jaar);
- b. tienerwerk (10 t/m 12 jaar);
- c. jongerenwerk (onderverdeeld naar accommodatiegebonden en ambulante jongerenwerk - 12 t/m 18 jaar); en
- d. meidenwerk (12 t/m 18 jaar).

De Stichting “Welzijn Middelsee” beschikt hiervoor over een beroepskracht, die hiervoor 32 uren per week beschikbaar heeft. Ook de dorpen c.q. de dorpshuizen kunnen voor ondersteuning van hun activiteiten gebruik van deze uren maken.

In de praktijk wordt een honk (dus ook in Stiens) vaak door een bepaalde “groep” gebruikt en worden “niet-groepsleden” geweerd. Het samengaan van verschillende groepen blijkt in de praktijk vaak problemen op te leveren. Met ondersteuning vanuit het jeugd- en jongerenwerk moet een oplossing worden gezocht voor het zoveel mogelijk samenbrengen van verschillende groepen. Mocht dit niet mogelijk te zijn, dan dienen gebruikstijden toegewezen te worden. Het is immers praktisch onmogelijk dat elke groep zijn eigen ‘honk’ heeft. Als een groep ondanks alle inzet om hen in een jeugdhonk te accommoderen toch een eigen onderkomen (een ‘keet’) realiseert, dan kan de sociale functie van die keet voor ons zwaarder wegen dan strikte handhaving. Gedogen kan dan, onder strikte voorwaarden, plaatsvinden. Wij zien hierbij dan een belangrijke rol voor een vereniging van dorpsbelang weggelegd. De vereniging van dorpsbelang zou, zoals op dit moment in het dorp Hijum (waar een ‘pilot’ met een caravan loopt), als intermediair tussen de verschillende partijen kunnen optreden en hiermee kan ook een overeenkomst worden afgesloten, waarin o.a. wordt bepaald dat de gemeente, de jeugd- en jongerenwerker en de politie toegang hebben tot de ‘keet’. De jongerenwerker zorgt daarbij voor het in beeld houden van de ‘keet’ en houdt contact met de gebruikers ervan. Verder worden hierbij afspraken vastgelegd over openingstijden, bezoekersaantallen, bepalingen ten aanzien van overlast (openbare orde) en veiligheid en vermindering van alcoholgebruik. Periodiek (jaarlijks minimaal tweemaal) dient de afgesloten overeenkomst met de hierbij betrokkenen te worden geëvalueerd. De hiervoor al gememoreerde ‘keet’ in Hijum zal hierbij voor het verdere beleid al leidraad dienen. De ervaringen met deze ‘keet’ zullen de basis voor een toekomstig gemeentelijk ‘keten’ beleid vormen. Wanneer dit aan de orde komt zal dit in een uitvoeringsnotitie nader worden uitgewerkt.

Ambities

- * Het bieden van een passend aanbod van voorzieningen voor in onze gemeente woonachtige jongeren.
- * Het voorkomen dat jongeren verblijven in niet gereguleerde (gevaarlijke) keten

Doelstelling

- * De jongerenwerker zorgt voor een goede ondersteuning/begeleiding van de voor de jongeren aanwezige voorzieningen. Hij voorkomt hierbij dat jongeren in niet geschikte onderkomens bij elkaar komen.

Te bereiken resultaten

2009

- * Het, op basis van de ‘pilot’ in Hijum, vaststellen van een gemeentelijk ‘keten’ beleid (het gecontroleerd gedogen van keten).

6.3 Kinderspeelterreinen

Inleiding

In de gemeente Leeuwarderadeel zijn 19 kinderspeelterreinen gesitueerd. Zes daarvan bevinden zich op schoolpleinen en twaalf in woonwijken. In Hijum is een gecombineerd schoolplein/kinderspeelterrein. De schoolpleinen zijn ook na de schooluren toegankelijk voor kinderen (de doelgroep waarvoor het kinderspeelterrein is bedoeld - de kinderen t/m 12 jaar) die willen spelen.

Huidige en gewenste situatie

Op 22 december 2005 heeft de gemeenteraad de notitie “Veilig spelen - Een gezamenlijke verantwoordelijkheid” vastgesteld. Op basis van deze notitie is er per 1 januari 2006 een nieuwe start met het kinderspeelterreinenbeleid gemaakt. Het uitgangspunt hierbij was het bepalen van de zgn. ‘0-situatie’, om van daar uit tot kindvriendelijke en veilige kinderspeelterreinen te komen. Wij menen te kunnen stellen dat de kinderspeelterreinen in onze gemeente, op basis van de voornoemde notitie, op dit moment in een goede staat verkeren en aan de daarvoor geldende normen/voorwaarden voldoen.

Er bestaan duidelijke afspraken met de verenigingen van dorpsbelangen en de buurtverenigingen over het beheer/onderhoud van de kinderspeelterrein. De scholen zijn zelf verantwoordelijk voor het beheer/onderhoud van de op de schoolpleinen aanwezige speeltoestellen.

Deze lijn zal in de toekomst moeten worden vastgehouden en daar waar wenselijk/mogelijk nog verder moeten worden geoptimaliseerd.

Verder kan korthedshalve naar de voornoemde notitie worden verwezen.

Eventuele toekomstige nieuwe kinderspeelterreinen zullen aan de in deze notitie verwoorde beleidslijn moeten voldoen.

Ambitie

* De jeugd een veilige plaats bieden om in de buitenlucht te spelen

Doelstelling

* Verspreid over de gemeente staan de jeugd van 4 - 12 jaar veilige speeltoestellen ter beschikking

Te bereiken resultaten

2009

* Het minimaal op niveau houden van de huidige situatie bij de kinderspeelterreinen.

* Bij het ontwikkelen van nieuwe bestemmingsplannen wordt ruimte voor jongeren direct meegenomen bijv. speelplekken, ontmoetingsplekken en sportterreintjes

6.4 Sportontmoetingsplek

Inleiding

Eén van de doelstellingen van het BSI project ‘GO-4 Sport’ is, dat iedere deelnemende gemeente bij, zo mogelijk, een bestaande sportaccommodatie een sportontmoetingsplek (SOP) realiseert. Op deze plek zullen verschillende sportstimuleringsactiviteiten worden georganiseerd. Jongeren worden betrokken bij het ontwikkelen en het beheer van een SOP. Iedere gemeente is zelf verantwoordelijk voor haar eigen SOP en draagt zorg voor een tijdspad en de financiering.

In 2004 is door GO-4 Sport de ‘Je Maintiendraiprijs’ gewonnen voor het idee van SOP. Iedere gemeente heeft hiervan € 12.500 beschikbaar voor de realisatie van een SOP, zo ook Leeuwarderadeel. Vanuit GO-4 Sport is er bovendien € 15.000,- uit het projectplan beschikbaar.

In september 2006 is de eerste SOP geopend in Ferwert in de gemeente Ferwerderadiel. In de gemeente Menaldumadeel is vervolgens, als tweede gemeente, in 2007 een SOP in Menaldum gerealiseerd. Wij zijn, evenals de gemeente het Bildt, momenteel bezig met de voorbereidingen voor een SOP in onze gemeente. Het streven is om in 2009 ook in onze gemeente een SOP te realiseren.

Huidige en gewenste situatie

De keuze voor een locatie voor de SOP blijkt een lastige zaak te zijn. Omwonenden zijn vaak huiverig voor een SOP in hun omgeving in verband met de overlast die zij hierdoor verwachten. De politie wil graag een plek die voldoende zichtbaar is en waar zij eenvoudig een oogje in het zeil kan houden en de jeugd zelf wil graag ruimte en zoveel mogelijk vrijheid.

Op basis van een inventarisatie van de mogelijke opties in deze (hiervoor zijn de afgelopen maanden verschillende locaties op hun functionaliteit onderzocht) is de keuze uiteindelijk op de groenstrook tussen de Griene Leane en de Kletsefeart gevallen. De plaats waar op dit moment een verhard trapveldje is gesitueerd. Deze plaats komt als de beste optie naar voren. Realisatie van een SOP op deze plaats betekent echter wel dat er een wijziging van het bestemmingsplan nodig zal zijn. De procedure hiertoe zal binnenkort van start gaan. De bedoeling is om ook de thans aan de Truerderdyk gesitueerde skatebaan deel van de toekomstige SOP te laten uitmaken.

Ambitie

* Jongeren kunnen spontaan en ongedwongen bijeenkomen en sportief bezig zijn.

Doelstelling

* Een plek realiseren waar jongeren van onze gemeente ongeorganiseerd kunnen sporten/bewegen en samenkomen.

Te bereiken resultaten

2009

* De aanleg van een sportontmoetingsplaats in Stiens

2010

* Een aanbod van activiteiten op de sportontmoetingsplaats.

6.5 Veiligheid

Inleiding

De gemeente voert Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) uit, waar de thema's ‘Veilige woon- en leefomgeving’, ‘Jeugd en veiligheid’ en ‘Fysieke veiligheid’ onderdeel van uitmaken. Onder veiligheid verstaan we in deze notitie dan ook een breed geheel, variërend van veilige loop- en fietsroutes, veilige woon-, leef- en schoolomgevingen, tot overlast, criminaliteit, vandalisme en huiselijk geweld.

Het begrip jeugdcriminaliteit geeft het gedrag weer van het experimenteren en verleggen van grenzen van jongeren. Dit kenmerkt zich door het overschrijden van grenzen van algemeen heersende waarden en normen en kan leiden tot strafbaar gedrag. Het betreft jongeren tussen de 8 en 24 jaar. De mate van gedrag varieert. De meeste strafbare feiten worden gepleegd in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Dit is ook de periode waarin jongeren willen experimenteren met hun levensstijl. Soms kan dit uitmonden in overlast en geweld op straat, diefstal, geweld in het onderwijs, seksuele intimidatie, geweld in het uitgaansleven of bedreigingen op internet. Vaak zijn persoonlijke omstandigheden van invloed op dit gedrag, maar meestal is de criminaliteit mede het gevolg van overmatig alcoholgebruik en drugsgebruik.

Veiligheidshuizen spelen een belangrijke rol bij de aanpak van criminaliteit.

Veiligheidshuis Fryslân is een samenwerking tussen de ketenpartners: politie, Openbaar Ministerie, gemeente, Raad voor de Kinderbescherming, (jeugd)reclassering en jeugdzorg in het arrondissement Leeuwarden. Vertegenwoordigers van genoemde ketenpartners werken er nauw samen in een persoons- en gebiedsgerichte aanpak om de criminaliteit en overlast aan te pakken. Met name de aanpak van jeugdcriminaliteit, veelplegers en huiselijk geweld is sterk gebaat bij het concept van het Veiligheidshuis. Het doel van een Veiligheidshuis is het voorkomen dat jongeren die zich hebben misdragen, in herhaling vallen. Ook zorgen Veiligheidshuizen voor een goede koppeling tussen strafrecht, preventie en zorg.

Jeugd en veiligheid is breder dan probleemjongeren die de straat onveilig maken of een buurt terroriseren. Veiligheid, of juist het gebrek daaraan, speelt ook achter de voordeur. Geweld in huis kan een belangrijke oorzaak zijn van agressief en grensoverschrijdend gedrag van jongeren. Men schat dat jaarlijks 80.000 kinderen mishandeld worden en 110.000 kinderen getuige zijn van geweld. De helft van die kinderen, jongens en meisjes, ontwikkelt daar ernstige klachten door.

Huidige en gewenste situatie

Uitingsvormen van (normafwijkend) gedrag van jeugd zijn agressie en crimineel gedrag. Uit onderstaand overzicht van de politie blijkt dat de criminaliteit onder jongeren in onze gemeente in de afgelopen jaren is toegenomen. Het aantal meldingen van vernielingen en overlast is sterk gestegen.

Soort incident	2005	2006	2007	2008
Vernielingen/zaakbeschadigingen	103	87	110	133
Meldingen overlast jeugd	46	58	55	93

Het vorenstaande betekent dat er nog meer aandacht dan tot op heden aandacht aan jeugdcriminaliteit dient te worden geschonken. Dit kan in de vorm van een versterkt regulier toezicht door de politie en duidelijke preventieve samenwerking tussen de gemeente (openbare orde en veiligheid), de jeugd- en jongerenwerker én de politie. Met name dit laatste dient een hoge prioriteit te krijgen. Problemen moeten (gezamenlijk) snel worden geïnventariseerd, waarna er een adequate interventie kan plaatsvinden. Eén van de interventiemogelijkheden hierbij kan zijn om meer uren voor het eerder gememoreerde ambulante jongerenwerk beschikbaar te stellen. Dit kan door het uitbreiden van het genoemde aantal van 32-producturen voor jeugd- en jongerenwerk van de Stichting “Welzijn Middelsee” en/of een herschikking van dit aantal uren.

Daarnaast zou een optie kunnen zijn om te onderzoeken in hoeverre op lokaal niveau (via de burgemeester) zgn. ‘lik op stuk beleid’ mogelijk is. Welke mogelijkheden heeft de gemeente hierbij ?

Bureau HALT (Het ALTERNatief) organiseert buitenjustitiële afdoeningen en strafvervangende werkzaamheden voor jongeren van 12 tot en met 17 jaar die zich schuldig hebben gemaakt aan strafbare feiten vallend onder de categorie 'veelvoorkomende criminaliteit'. Daarnaast voert HALT de STOP-reactie uit voor delictplegende jongeren van 8 t/m 11 jaar. Het gaat hierbij om een pedagogische handreiking aan ouders. De kosten van dergelijke afdoeningen neemt het ministerie van Justitie voor zijn rekening. Omdat dit bureau preventief werkt, heeft het de voorlichting door de politie op de basisscholen overgenomen.

Met betrekking tot huiselijk geweld is er, zo blijkt uit landelijke cijfers, de laatste jaren sprake van een stijging. Huiselijk geweld neemt toe en aangenomen mag worden dat er dan ook in onze gemeente sprake van huiselijk geweld zal zijn. Concrete cijfers over jongeren in onze gemeente die bij huiselijk geweld zijn betrokken zijn er op dit moment niet. De minister van het programmaministerie Jeugd en Gezin wenst een regionaal sluitende aanpak van kindermishandeling te realiseren (RAAK). Van de gemeente wordt gevraagd met de Centrumgemeente (in onze situatie de gemeente Leeuwarden) en diens regionale coördinator mee te werken in de regio. Deze coördinator is de trekker van dit proces. De aanpak bestaat uit: opvoedingsondersteuning, een signaleringssysteem voor en een adequate aanpak van kindermishandeling. De aanpak van huiselijk geweld vormt een onderdeel van het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin.

Vanuit het onderwijs en de politie wordt aangedragen dat het surfen op internet voor kinderen problemen kan geven. Ouders kennen de gevaren van internet niet en zijn niet op de hoogte van wat hun kinderen daar 'belevend'. Voorlichting over het gebruik internet is dan ook nodig, want ouders moeten worden bijgepraat over de nieuwe mediawereld van hun kinderen, over computers, internet, onderwijs en opvoeding. Om de opvoeding te kunnen aanpassen aan dit multi-media tijdperk dienen ouders geïnformeerd te zijn.

Voor de kinderen van het basisonderwijs kan deze voorlichting binnen onze eigen gemeente plaatsvinden. Kinderen uit onze gemeente die het voortgezet onderwijs bezoeken doen dit in Leeuwarden en Sint Annaparochie. Voor de laatste groep lijkt het wenselijk deze voorlichting in Middelseeverband op te pakken. Het gaat hierbij dan om twee scholen. Voor leerlingen die het voortgezet onderwijs in Leeuwarden bezoeken zal naar een alternatief moeten worden gezocht. In Leeuwarden zijn deze leerlingen over een groot aantal scholen verspreid. Dit ligt praktisch iets moeilijker.

Ambitie

- * Kinderen zijn zowel binnen als buiten veilig

Doelstellingen

- * Een veilige woon-, leef- en schoolomgevingen
- * Voorkomen van vandalisme en hinderlijk gedrag c.q. overlast
- * Voorkomen en terugdringen van jeugdcriminaliteit
- * Voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld
- * Kinderen en ouders zijn op de hoogte van de gevaren van internet

Resultaten

2009

- * Aansluiten bij de ketenaanpak binnen het Veiligheidshuis Fryslân
- * Toezicht op en het in kaart brengen van de locaties en bezoekers van hangplekken
- * Ouders hebben zich kunnen laten informeren over een veilig gebruik van het internet
- * Stimuleren van deelname door basisscholen aan het project 'Loop niet mee' stimuleren dat

signalen van huiselijk geweld vroegtijdig worden onderkend en gemeld

- * Versterken van de lokale overlegstructuur ‘gemeente, jeugd- en jongerenwerker, politie’.
- * Onderzoeken van de mogelijkheden voor een lokaal ‘lik op stuk beleid’.

Voorstel college

- * Het beschikbaar stellen van een budget ad € 1.000,- om in Middelseeverband per gemeente ouders en onderwijzend personeel voor te lichten over de gevaren van internet.

7. Tot slot

Wij hopen, in aansluiting op de eerdere Startnotitie en de hierbij betrokken partijen, met de thans voorliggende notitie een volgende stap op weg naar een passend integraal jeugdbeleid voor onze gemeente te kunnen zetten.

Uitgangspunt hierbij is in principe de jeugd van onze eigen gemeente, maar waar dit wenselijk/nodig is zullen wij onze ogen niet sluiten om dit beleidsterrein samen met andere gemeenten (b.v. in Middelseeverband) een verdere concrete invulling te geven. Het beleidsterrein jeugd beperkt zich niet tot de grenzen van onze gemeente.

Zoals in hoofdstuk 1 al is aangegeven is er in deze notitie voor gekozen om niet alle beleidsterreinen die 'iets' met jeugd te maken hebben te beschrijven. Deze notitie beperkt zich dan ook tot die beleidsterreinen waar actuele thema's acties vragen. Waar dit laatste niet het geval is hebben wij er in deze notitie dan ook geen specifieke aandacht aan geschonken. In dit kader kunnen o.a. worden genoemd.

*** Jeugdsport**

Onze gemeente kent op het gebied van de jeugdsport een ruim voorzieningenniveau, evenals een daarbij passend breed aanbod van sportverenigingen. Er is voor een ieder een ruime keuze om te sporten. Vooralsnog is er dan ook geen aanleiding om hier, naast de aandacht die hier in de hoofdstukken 3.2, 5.2 en 6.3. aan wordt geschonken, in deze notitie verder specifiek op in te gaan.

*** Leerlingenvervoer**

Het leerlingenvervoer wordt in samenwerking met de gemeenten Ferwerderadiel, Franekeradeel, Harlingen, het Bildt en Menaldumadeel uitgevoerd. Dit gebeurt op basis van een op 22 december 2005 door de gemeenteraad vastgestelde verordening. Op dit moment is er geen reden hier wijzigingen in aan te brengen.

*** Onderwijs**

In deze notitie beperken de zaken betreffende het onderwijs zich tot de positie van de ZAT's in relatie tot het eind 2011 operationeel zijnde Centrum voor Jeugd en Gezin en het gestelde in hoofdstuk 4.2. Deze notitie gaat niet op inhoudelijke zaken betreffende het onderwijs in.

Evaluatie

Jaarlijks zullen de in deze notitie verwoorde ambities, doelstellingen en te behalen resultaten worden geëvalueerd en waar nodig/wenselijk worden aangepast/bijgesteld.

De thans voorliggende notitie dient dan ook als een voortschrijdend document te worden gezien.

Tijdsplanning

1. Behandeling van de concept notitie in het college van Burgemeester en Wethouders. B. en W. stellen hierbij de definitieve concept notitie vast. 03.02.2009
2. De concept notitie ligt gedurende een periode van vier weken voor een ieder 09.02.2009

ter inzage op het gemeentehuis. Mogelijkheid tot reacties op de concept notitie.
Daarnaast wordt de concept notitie om een reactie naar de meest betrokken partijen gezonden.	t/m
08.03.2009
3. De concept notitie en de binnengekomen reacties gaan om een advies/reactie naar de WMO-Adviesraad.	week 11
16.03.2009
4. De WMO-Adviesraad krijgt voor zijn advies/reactie vier weken.	t/m
12.04.2009
5. Bespreken van de binnengekomen reacties en het advies van de WMO-Adviesraad in het college van Burgemeester en Wethouders.	2 ^e helft
april 2009
6. Vaststellen (eventueel op basis van 3 aangepaste) concept notitie door de gemeenteraad.	28.05.2009

8. Overzicht resultaten

2009

Gezondheid

- * Het via de notitie over gemeentelijk gezondheidsbeleid nader onderzoeken van de mogelijkheden voor een adequaat aanbod van voorlichtingsactiviteiten over verslavings- en genotmiddelen aan de leerlingen van het basisonderwijs in onze gemeente.
- * Besluiten over voortzetting van het BSI-project GO-4 sport
- * Evaluatie van de 'Meedoenregeling' voor kinderen tot 18 jaar uit gezinnen met een inkomen tot 115% van het minimum, met daarbij bijzondere aandacht voor de benutting van deze regeling voor sportbeoefening.

Voorschoolse ontwikkeling

- * Het peuterspeelzaalwerk kent ambitieniveau 1

Werk en inkomen

- * Het opstellen van een uitvoeringsplan voor het bevorderen van het aantal jongeren met startkwalificatie
- * Jong volwassenen in de leeftijdscategorie 18-27 jaar die geen uitkering of ander inkomen hebben en niet naar school gaan, worden actief benaderd. Voor hen wordt een plan van aanpak opgesteld.

Politieke participatie

- * Een besluit over het wel / niet instellen van een Jongerenadviesraad of een andere vorm van jongerenparticipatie.

Maatschappelijke participatie

- * Evaluatie van de "meedoen-regeling" voor kinderen tot 18 jaar uit gezinnen met een inkomen tot 115% van het minimum, met daarbij bijzondere aandacht voor de benutting van deze regeling voor sportbeoefening (zie ook bij 3.2).
- * De sportverenigingen zijn op de hoogte van het Jeugdportfonds
- * De verenigingen van dorpsbelang onderzoeken de mogelijkheden voor het instellen van 'jeugdcommissies'.

Vrije tijd

- * Het jeugd- en jongerenwerk heeft de mogelijkheid voor de leeftijd 6-12 jaar (de basis) activiteiten aan te bieden met een educatief karakter
- * Het jeugd- en jongerenwerk heeft concreet zicht op de wensen van de jeugd/jongeren in de leeftijdsgroep van 12 - 18 jaar, zowel in Stiens als in de overige dorpen.

Honken en keten

- * Het, op basis van de 'pilot' in Hijum, vaststellen van een gemeentelijk 'keten' beleid (het gecontroleerd gedogen van keten).

Kinderspeel terreinen

- * Het minimaal op niveau houden van de huidige situatie bij de kinderspeel terreinen.
- * Bij het ontwikkelen van nieuwe bestemmingsplannen wordt ruimte voor jongeren direct

meegenomen bijv. speelplekken, ontmoetingsplekken en sportterreintjes

Sportontmoetingsplaats

- * De aanleg van een sportontmoetingsplaats in Stiens.

Veiligheid

- * Aansluiten bij de ketenaanpak binnen het Veiligheidshuis Fryslân
- * Toezicht op en het in kaart brengen van de locaties en bezoekers van hangplekken
- * Ouders hebben zich kunnen laten informeren over een veilig gebruik van het internet
- * Stimuleren van deelname door basisscholen aan het project 'Loop niet mee' stimuleren dat signalen van huiselijk geweld vroegtijdig worden onderkend en gemeld
- * Versterken van de lokale overlegstructuur 'gemeente, jeugd- en jongerenwerker, politie'.
- * Onderzoeken van de mogelijkheden voor een lokaal 'lik op stuk beleid'.

2010

Centrum voor Jeugd en Gezin

- * De Verwijsindex wordt gebruikt bij het melden van signalen

Gezondheid

Het aanbieden van het in het provinciale projectplan alcohol beschreven minimumpakket aan maatregelen in relatie tot alle leefgebieden:

- * Het aanbieden en borgen van het programma "De Gezonde School en Genotmiddelen".
- * Het aanbieden en borgen van de Instructie 'Verantwoord Alcoholgebruik' (deze cursus is al verplicht in de horeca)
- * Het aanbieden en borgen van het programma 'Alcoholvrij op Weg' (rijschoolhouders informeren leerlingen en melden risicogeveallen aan bij VNN voor 'drunkexperience')
- * Het aanbieden en borgen van de training 1^e lijnsfunctionarissen in de zorg (De Thuiszorg en huisartsen alert maken op signalen betreffende alcohol)
- * Actuele APV met daarin o.a. regels voor alcoholgebruik op de openbare weg binnen de bebouwde kom (dit is al in onze APV opgenomen)
- * Actueel vergunningenbeleid voor evenementen
- * Beleid formuleren t.a.v. 'keten'
- * Intensiveren van alcoholcontroles
- * Burgers informeren over het gemeentelijke alcoholbeleid
- * Het betrekken van jongeren bij het formuleren en uitvoeren van gemeentelijk alcoholbeleid.

Besluiten over deelname aan de 'Impuls brede scholen, sport en cultuur (mogelijk doorlopend in 2011).

Voorschoolse ontwikkeling

- * Het instellen van een onderzoek naar invoering van een gereduceerde ouderbijdrage voor de peuterspeelzaal voor de ouders met een minimum inkomen
- * Daling van het aantal kinderen met een taalachterstand

Opleiding

- * Het inventariseren van mogelijkheden om het benutten van de capaciteiten van de jongeren te stimuleren

Politieke participatie

- * Digitale faciliteiten ter ondersteuning van initiatieven m.b.t. jongerenparticipatie.

Maatschappelijke participatie

- * De gemeente geeft invulling aan haar 'makelaarsfunctie' op het terrein van de maatschappelijke stages.

Sportontmoetingsplek

- * Een aanbod van activiteiten op de sportontmoetingsplaats.

2011

Centrum voor Jeugd en Gezin

- * De gemeente heeft een CJG, dat minimaal bestaat uit de volgende organisaties: JGZ, AMW, BJZ, zorg(advies)teams, schoolmaatschappelijk werk, regionaal zorgoverleg
- * Er is tenminste één laagdrempelig fysiek inlooppunt in de gemeente
- * Er is afstemming tussen het aanbod van organisaties en afspraken zijn vastgelegd
- * Afspraken zijn gemaakt en vastgelegd rond signaleren, afhandelen en doorverwijzen
- * Afspraken zijn gemaakt en vastgelegd rond regievoering en zorgcoördinatie
- * Professionals worden geïnformeerd over het aanbod
- * Het CJG heeft een lijn met Bureau Jeugdzorg en ZAT's

ZAT

- * Goede interne instructie leerkrachten voor de begeleiding en doorverwijzing van zorgleerlingen
- * Optimaliseren contacten met andere organisaties, zoals het CJG
- * Zorg Advies Team en het Centrum voor Jeugd en Gezin op nader te bepalen wijze op elkaar te laten aansluiten
- * Binnen het CJG heeft BJZ een lijn met alle ZAT's

Opleiding

- * Een onderzoek naar de mogelijkheden om een stijging te realiseren van het aantal leerlingen dat een opleiding volgt op het niveau van tenminste zijn schooladvies
- * Het verzuimpercentage wordt teruggebracht met 50% met als nulmeting het jaarverslag "Leerplicht Leeuwarderadeel 2006/2007".

2012

Centrum voor Jeugd en Gezin

- * Er wordt een onderzoek naar de klanttevredenheid uitgevoerd

Voorschoolse ontwikkeling

- * Het bereiken van ambitieniveau 2 bij het peuterspeelzaalwerk

Voorstel college

2009

- * Het beschikbaar stellen van een budget ad € 1.000,- om in Middelseeverband per gemeente ouders en onderwijzend personeel voor te lichten over de gevaren van internet.

Lijst van gebruikte afkortingen

AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
BEM	Bureau Eerlijke Mededinging
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BSI	Breedte Sport Impuls
EKD	Elektronisch Kinddossier
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JiF	Jong in Fryslân
JiM	Jong in Middelsee
NNGB	Nederlandse Norm Gezond Bewegen
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
SES	Sociaal-economische status
SMW	Schoolmaatschappelijk werk
SOP	Sportontmoetingsplek
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
ZAT	Zorgadviesteam

Overzicht bijlagen

Bijlage 1 Overzicht onderzoeken

Bijlage 2 Wettelijke kaders

Bijlage 3 Verslag discussiebijeenkomst 31 maart 2008 in de gemeente het Bildt

Bijlage 4 Projectplan ‘Fries Jeugd- en Alcoholbeleid’

Bijlage 1

Onderstaand wordt ingaan op enkele onderzoeken/stukken waarnaar in deze notitie wordt verwezen.

Uit met name de onderzoeken blijkt dat het begeleiden van de jeugd op verschillende fronten zijn vruchten kan afwerpen en dat het karakter van een gemeente daarbij een belangrijke rol speelt.

Rapportage 'Kinderen in Tel'

Sinds 2006 brengt Kinderen in Tel de leefsituatie van kinderen en jongeren per gemeente in beeld. Aan de hand van twaalf indicatoren die gebaseerd zijn op het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind laat het onderzoek zien hoe het gesteld is met het welzijn van kinderen en in welke omstandigheden zij verkeren.

Bij het onderzoek over het jaar 2008 scoort onze gemeente iets boven de middelmaat. Van de 443 gemeenten eindigt onze gemeente op plaats 277. Hoe hoger de plaats hoe slechter het met het welzijn van kinderen is gesteld. De andere Middelsee Gemeenten scoorden bij dit onderzoek de volgende plaatsen: het Bildt (10), Ferwerderadiel (135) en Menaldumadeel (367).

Tijdens een over Kinderen in Tel gehouden debat zijn landelijk 6 actiepunten voor gemeentelijk beleid vastgesteld:

1. Stimuleer participatie van jongeren en kinderen op lokale beleidsterreinen
2. Ga schooluitval tegen en registreer schoolverzuim zorgvuldig
3. Voer een armoedebeleid dat ook gericht is op de sociale vooruitgang van kinderen
4. Garandeer loopbaanbegeleiding voor jongeren
5. Creëer veilige plekken waar jongeren hun vrije tijd graag doorbrengen
6. Vorm gezonde buurten waar kinderen en jongeren respect voor elkaar hebben en sociaal denken leren

RIVM-rapport

In het RIVM-rapport 'Spelen met gezondheid. Leefstijl en psychische gezondheid van de Nederlandse jeugd' staat dat jongeren met een ongezonde leefstijl zich vaak niet beperken tot één ongezonde gewoonte: roken, blowen, alcohol drinken of seks op jonge leeftijd. Ongeveer één op de vijf jongeren van 12 tot en met 16 jaar vertoont drie of meer van die risicogedragingen. Vaak hebben ze ook psychische problemen.

Preventieve interventies moeten daarom op elkaar worden afgestemd, en bij voorkeur zelfs worden gecombineerd tot één aanpak. Een ongezonde leefstijl en psychische problemen komen vaker voor bij laagopgeleide jongeren. Daarom vormen vmbo'ers een belangrijke doelgroep voor de bestrijding van ongezond gedrag, aldus het rapport.

Masterplan Gezond Leven

De kansen op gezondheid voor kinderen kunnen worden vergroot wanneer de gemeente hierin investeert. Wanneer inwoners een lage sociaal-economische status (SES) hebben, zoals in onze gemeente, dan is dat een risicogroep wat betreft de gezondheid. Overgewicht bijvoorbeeld heeft vaak een relatie met opleidingsniveau, psychosociale en opvoedingsproblemen, lichaamsbeweging en onregelmatig eten.

Met name het opleidingsniveau van de moeder is bepalend voor de SES van de kinderen, blijkt uit onderzoek van de GGD.

Essay 'lagging behind' van SGB0*

Het wetenschappelijke afscheidboek bij het afscheid van de directeur van de Fryske Akademy in 2007 bevat een essay van 2 onderzoekers van het SGB0: essay 'lagging behind; Frisian culture reproduced, essay on the social and scientific laggacy of economic reseach at the Fryske Akademy

De heer Verhaar en mevrouw Van Westering behandelen in dit essay hun onderzoek naar de negatieve invloed van Friese cultuur op de Friese jongeren. Keuzes en gedragingen die leiden tot de sociaal-economische achterstandpositie, wortelen in de normen en waarden van de Friese jongeren en hun ouders en maken zelfs deel uit van de Friese cultuur. Dit leidt volgens hen tot ondermaatse schoolprestaties, wellicht zelfs voortijdig schoolverlaten en een onzekere toekomst op de arbeidsmarkt.

Kadernotitie jeugdbeleid Dienst SoZaWe

Uit de interne kadernotitie Jeugdbeleid van de Dienst SoZaWe 'Jeugdbeleid in relatie tot het werkveld van de Dienst' blijkt dat degenen die niet meer terug kunnen in het arbeidsproces en daar (gedeeltelijk) zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien, worden ondersteund om de maximale maatschappelijke participatie te bereiken. Naast fysieke beperkingen deelt deze groep ook sociaal-psychische beperkingen. Zo hebben zij in verhouding meer dan gemiddeld problemen met de opvoeding van de kinderen, is er soms sprake van een echte ontwikkelingsachterstand. Tegelijk zijn in veel situaties huisvesting en schulden de oorzaak dat de ontwikkeling van het gezin en met name kinderen daarbinnen stagneert.

De dienst SoZaWe noemt enkele lokale omgevingsfactoren die in diverse onderzoeken naar voren zijn gekomen en die niet alleen in onze gemeente voorkomen:

1. Gemiddeld laag opgeleide beroepsbevolking;
2. Jongeren zijn weinig ambitieus in schoolkeuzes (kiezen voor zekerheid en dichtbij);
* onderzoeksbureau van de VNG
3. Gemiddeld lage inkomsten per huishouding;
4. Werkloosheid op het Fries gemiddelde, maar in sommige subregio's veel hoger;
5. Instroom van vlucht- of zorgmijdende gezinnen;
6. Hoog percentage geïsoleerde gezinssituaties;

De punten 1 t/m 4 hebben met name een relatie met het hiervoor genoemde onderzoek van Verhaar en Van Westering. Het is te ambitieus om te denken dat wij hier even een cultuuromslag zullen maken. Wel zien we het als onze taak om een bewustwordingsproces op gang te brengen door voorlichting aan ouders, leraren en organisaties, zo mogelijk in samenwerking met de andere Middelsee Gemeenten.

Bijlage 2

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Met de invoering van de WMO is een nieuw wettelijk kader ontstaan waar zorg- en welzijnsactiviteiten op gemeentelijk gebied, inclusief de jeugdvoorzieningen, onder vallen. De WMO vervangt de Welzijnswet. Onder de Welzijnswet vielen ook voorzieningen voor algemeen en preventief jeugdbeleid en voor bijvoorbeeld opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering. De Welzijnswet bepaalde dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is, maar schrijft niet voor welke producten of functies zij daarvoor in moet zetten. De Welzijnswet liet daarmee heel veel ruimte aan gemeenten bij het invullen van hun verantwoordelijkheid. In de WMO zijn de taken en verantwoordelijkheden nauwkeuriger omschreven dan in de Welzijnswet.

Kern van de WMO is dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor het realiseren van een samenhangend geheel van netwerken en voorzieningen die de individuele burger in staat stelt zelfstandig te participeren in de samenleving. Burgers zijn hiervoor in eerste instantie zelf verantwoordelijk. De gemeente zorgt in aansluiting op deze verantwoordelijkheid voor een aansluitend aanbod van voorzieningen waarmee burgers ook blijvend kunnen participeren in de samenleving.

Participatie in de WMO kan het best omschreven worden met de termen “meepraten en meedoen”.

Een belangrijke uitdaging van de WMO is de noodzaak van een fundamentele omslag in denken te doen plaatsvinden rond de rolverdeling van overheid, burger en uitvoeringsinstellingen op het gebied van welzijn, wonen en zorg. De WMO heeft in brede zin betekenis voor het lokale jeugdbeleid, omdat de algemene uitgangspunten ook van toepassing zijn op jeugdbeleid. Deze algemene uitgangspunten zijn in grote lijnen:

- Het voorkomen van een beroep op maatschappelijke ondersteuning en het maximaal ondersteunen van kwetsbare mensen die hierop zijn aangewezen;
- Versterken van eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden, niet alleen van het individu, maar ook van zijn/haar omgeving (sociale samenhang, creëren van een ‘civil society’).

Prestatieveld 2 van de WMO betreft de ‘op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden’. Uit nadere toelichtingen blijkt dat ook de ondersteuning van algemene jeugdactiviteiten hier onder kan vallen, voorzover deze al niet onder prestatieveld 1 (bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid) vallen.

Wet op de Jeugdzorg

De Wet op de Jeugdzorg is in 2005 in werking getreden. Deze wet richt zich vooral op de inrichting van de (geïndiceerde) jeugdzorg. De (geïndiceerde) jeugdzorg betreft de zorg aan ouders en kinderen met ernstige opgroei- en opvoedproblemen, die niet opgelost kunnen worden door lokale voorzieningen zoals onderwijs, jeugdgezondheidszorg of maatschappelijk werk.

Hoewel de provincies verantwoordelijk zijn voor de geïndiceerde jeugdzorg, heeft de Wet op de Jeugdzorg ook invloed op het gemeentelijke beleid en wel om twee hoofdredenen:

1. In de wet zijn aanwijzingen opgenomen ten aanzien van de aansluiting van (gemeentelijk) jeugdbeleid op de jeugdzorg. Deze aansluiting is van wezenlijk belang voor de kracht van de gehele jeugdzorgketen;
2. In de wet zijn aanwijzingen opgenomen ten aanzien van het takenpakket dat voor rekening van de gemeente komt.

Naar aanleiding van het opstellen van deze wet is getracht een functionele indeling te maken van de taken op het gebied van preventief jeugdbeleid en jeugdzorg. Het model beschrijft welke functies het lokale jeugdbeleid in relatie tot de jeugdzorg minimaal moet vervullen. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de invulling van de volgende vijf functies:

1. Informatie en advies;
2. Signalering;
3. Toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiden;
4. Pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening);
5. Coördinatie van zorg op lokaal niveau.

De invulling van de vijf gemeentelijke functies is eveneens opgenomen in prestatieveld 2 van de eerder beschreven WMO. Gemeenten zullen ten aanzien van deze vijf functies voorzieningen moeten creëren of in stand houden. Welke voorzieningen dat precies zijn, is afhankelijk van de lokale situatie.

Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV)

Deze wet onderscheidt 3 deelterreinen: collectieve preventie, infectieziektebestrijding en jeugdgezondheidszorg. Deze wet is op 1 januari 2009 vervangen door de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

Op basis van de WCPV (en nu ook de WPG) hebben gemeenten de regie over de uitvoering van het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg. De jeugdgezondheidszorg is bedoeld voor alle kinderen van 0 tot 19 jaar. Dit pakket wordt in onze gemeente uitgevoerd door de thuiszorgorganisatie Thuiszorg Het Friese Land (0 tot 4 jaar) en de Hulpverleningsdienst Fryslân (GGD) (4 tot 19 jaar). In 2009 vormen deze beide organisaties met 2 andere thuiszorgorganisaties in Friesland de Integrale Jeugdgezondheidszorg.

De WCPV schrijft gedetailleerd voor welke concrete producten gemeenten aan moeten bieden. Er wordt in het basistakenpakket onderscheid gemaakt tussen uniforme producten (voor alle jeugdigen en overal in het land op dezelfde manier) en maatwerkproducten (afgestemd op specifieke behoeften en doelgroepen). Voor het maatwerkdeel heeft de gemeente nog enigszins beleidsvrijheid, voor het uniforme deel eigenlijk niet.

Leerplichtwet

Kinderen die in Nederland wonen of hier langere tijd verblijven, zijn op grond van de Leerplichtwet verplicht naar school te gaan. Een kind mag naar school als het vier jaar is. Een kind *moet* naar school op de eerste dag van de nieuwe maand na zijn of haar vijfde verjaardag. De volledige leerplicht duurt tot en met het schooljaar waarin de jongere zestien wordt (een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli). Daarna geldt tot het 18e jaar de 'kwalificatieplicht'. (Sinds 1 augustus 2007). De kwalificatieplicht geldt voor jongeren die nog geen 18 jaar zijn en nog geen startkwalificatie hebben

behaald. Onder een startkwalificatie valt een havo, vwo of een mbo-2 diploma.

De kwalificatieplicht betekent niet dat leerlingen echt vijf dagen per week naar school moeten. Ze kunnen ook kiezen voor combinaties van leren en werken zoals de beroepsbegeleidende leerweg in het mbo.

De Leerplichtwet bepaalt dat de gemeenten toezicht houden op de leerplicht. De leerplichtambtenaar controleert of iedereen die leerplichtig is ook daadwerkelijk staat ingeschreven bij een school. De leerplichtambtenaar gaat na wat de reden is om vaak van school weg te blijven. Wanneer leerlingen meer dan drie dagen aaneengesloten en zonder toestemming van school wegblijven, dient de school dit te melden bij het RMC. Zij kunnen dan een uit

nodiging of een bezoek van de leerplichtambtenaar krijgen. Afhankelijk van de achtergronden van het verzuim kan er vanuit Leerplicht bemiddeld worden. Hulpverlening kan ingeschakeld worden en ook het opmaken van een proces-verbaal behoort tot een van de mogelijkheden. Met een 'lik-op-stuk beleid', directe doorverwijzingen en adequate (soms alternatieve) taak –en leerstraffen spant leerplicht zich in voor alle leerplichtige leerlingen.

Verzuimpreventie is een andere belangrijke taak voor de leerplicht. De leerplichtconsulenten maken daarom deel uit van de zorgteams op de scholen. Daarnaast organiseert Leerplicht voorlichting voor het primair en voortgezet onderwijs over dit onderwerp en wordt er samen met andere partners vernieuwende benaderingen geïntroduceerd om schooluitval - waar mogelijk – te voorkomen.

Wet Kinderopvang

De Wet kinderopvang is op 1 januari 2005 in werking getreden. De wet geeft ouders meer mogelijkheden om arbeid en zorg te combineren. De wet regelt de kwaliteit en het toezicht daarop en de financiering van de kinderopvang.

Kinderopvang werd hiermee een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders, overheid en werkgevers. Het Ministerie van OCW is verantwoordelijk voor het kinderopvangbeleid. De overheid regelt sinds 2007 de werkgeversbijdrage voor kinderopvang. Ouders kunnen een kinderopvangtoeslag ontvangen. Het gaat om werkende ouders en ouders die een studie of traject volgen om aan het werk te gaan en die gebruik maken van geregistreerde kinderopvang.

Met ingang van het schooljaar 2007-2008 zijn basisscholen verplicht om de aansluiting met de buitenschoolse opvang te organiseren als ouders daar om vragen.

De kwaliteit van de kinderopvang is een zaak van de overheid, aanbieders van kinderopvang en ouders, die gebruik maken van kinderopvang. Volgens de Wet kinderopvang zijn ondernemers in de kinderopvang verplicht 'verantwoorde kinderopvang' aan te bieden. Dit is kinderopvang die bijdraagt aan een goede ontwikkeling van een kind in een veilige en gezonde omgeving.

Het kwaliteitsbeleid is vastgelegd in de 'Beleidsregels kwaliteit kinderopvang' als onderdeel van de Wet kinderopvang. Deze beleidsregels zijn gebaseerd op het convenant 'Verantwoorde kinderopvang: verdere stappen naar de toekomst'. Dit convenant hebben de aanbieders en de afnemers in de kinderopvang samen opgesteld. Eind 2006 heeft de branche de inhoud van het Convenant geëvalueerd en op onderdelen aangepast.

De gemeente is verantwoordelijk voor toezicht op de kwaliteit van de opvang. De GGD voert regelmatig inspecties uit. Het Rijk is verantwoordelijk voor het landelijke toezicht hierop.

Sinds de Wet Kinderopvang is alle formele opvang verplicht zich bij de gemeente te melden. De GGD registreert en controleert de opvang. Daarmee bestrijdt de GGD illegale opvang en pakt kindercentra die tekort schieten aan.

Onderwijsachterstandenbeleid en lokale educatieve agenda

Vanaf 1 augustus 2006 is er een nieuwe Wet Onderwijsachterstandenbeleid (wet OAB).

Voorheen waren gemeenten verantwoordelijk voor het onderwijsachterstandenbeleid en schoolbegeleiding. Nu is dit voor het grootste deel een verantwoordelijkheid van de scholen zelf geworden. Zij ontvangen daarvoor rechtstreeks budget van het rijk.

De gemeente blijft wel verantwoordelijk (inclusief budget) voor de VVE –programma's in de peuterspeelzalen en voor de schakelklassen in het basisonderwijs. Daarnaast stelt de gemeente voor een aantal activiteiten geld uit eigen middelen beschikbaar. Scholen zijn verantwoordelijk voor het vroegschoolse deel van het VVE programma.

Van gemeenten en scholen wordt verwacht dat ze vaststellen welke thema's en activiteiten ze tot hun gezamenlijke verantwoordelijkheid rekenen. Dit kan volgens het model van de Lokale Educatieve Agenda. Daarin wordt de vraag beantwoord

1. voor welke onderwerpen ligt de eindverantwoordelijkheid bij scholen
2. voor welke onderwerpen ligt de eindverantwoordelijkheid bij scholen en gemeenten
3. voor welke onderwerpen ligt de eindverantwoordelijkheid bij gemeenten.

Met name in categorie 2 staan de onderwerpen die in het kader van (preventief) jeugdbeleid van groot belang zijn, zoals Brede School, VVE, vroegsignalering, schoolmaatschappelijk werk, zorgadviesteams, zorg in en om de school, veilige school. Ook onderwerpen uit de gemeentelijk functies voor het jeugdbeleid kunnen hierin worden opgenomen.

Wet Werk en Bijstand

Iedere Nederlander moet zelf in zijn levensonderhoud voorzien. Lukt dat niet én zijn er geen andere voorzieningen, dan helpt de gemeente met het zoeken naar werk. Totdat men werk gevonden heeft, kan onder bepaalde voorwaarden een bijstandsuitkering worden verkregen. Dit staat in de Wet Werk en Bijstand (WWB). Gemeenten voeren deze wet uit.

Jongeren onder de 27 jaar kunnen geen beroep meer doen op de bijstand, maar moeten werken, leren of een combinatie hiervan. Gemeenten worden verplicht jongeren tot 27 jaar die niet werken of naar school gaan én die zich melden voor een voorziening (bijvoorbeeld een uitkering) een aanbod te doen. Dit kan een werkaanbod, een leeraanbod of een combinatie van beide zijn. Het aanbod wordt afgestemd op de situatie van deze jongeren. Als ze het aanbod niet accepteren dan krijgen zij ook geen uitkering van de gemeente. Jongeren zijn overigens niet verplicht zich te melden als ze geen werk of opleiding hebben.

Overige relevante ontwikkelingen

Operatie JONG

Operatie JONG is in januari 2004 gestart onder leiding van de commissaris voor jeugdbeleid Steven van Eijck om uitwerking te geven aan één van de uitgangspunten van het (toenmalige) kabinet:

‘Kinderen en jongeren mogen niet langer tussen wal en schip terecht komen. Kinderen die buiten de boot zijn gevallen moeten terug aan boord’. In 2006 heeft Van Eijck zijn sturingsadvies ‘**Koersen op het kind**’ uitgebracht. De kernpunten van belang voor gemeenten, zijn:

- Kind centraal
- Sluitende signaleringsketen en afstemming van zorg
- Bundeling indicatiestellingen
- Lokale regie

Bijlage 3

Verslag discussiebijeenkomst Integraal jeugdbeleid op maandag 31 maart 2008 in het Bildt.

1. Opening

Discussieleidster mevrouw Arjette de Pree heet een ieder hartelijk welkom.

Ze geeft aan dat gemeente het Bildt met deze bijeenkomst graag feedback wil op de door de gemeenteraad vastgestelde startnotitie Integraal Jeugdbeleid. Vervolgens zal er invulling aan het beleid worden gegeven in een notitie Integraal Jeugdbeleid, waarvoor uit belangstellende aanwezigen een klankbordgroep wordt ingesteld.

Dan volgt een voorstelronde.

2. Presentatie

Presentatie Startnotitie Integraal Jeugdbeleid door wethouder Hans Kaper.

3. Discussie

Uit de presentatie blijkt dat de raad zich een breed ambitieniveau ten doel stelt. Het gaat om thema's die uiteenlopen van alcohol tot een plek om te spelen. De discussieleidster vraagt de aanwezigen naar hun ambitieniveau en een reactie op de visie en beleidsuitgangspunten van de gemeente.

Voortgezet Onderwijs (VO)

De visie is een mooie slagzin en een nobel streven.

De aanvulling die gedaan kan worden is om het beleid zo nodig in samenwerking met andere gemeenten op te stellen.

Wat maakt deze visie speciaal voor het Bildt. Het Bildtse mist, de zin is algemeen.

Wethouder Kaper geeft aan dat het op het Bildt gaat om laagopgeleide ouders, een hoog werkeloosheidscijfer en lage inkomens. Deze zwakke sociale structuur vraagt om een specifiek soort jeugdbeleid. Hij haalt de recente uitkomsten van het rapport Kinderen in Tel aan, waarin het Bildt als meest kindonvriendelijke gemeente van Friesland naar voren is gekomen. Dit is o.a. gebaseerd op indicatoren als zuigelingen- en jongerensterfte en hoeveelheid speelruimte en geeft een vertekend beeld.

Bureau Jeugdzorg

Het lokale beleid en jeugdzorg dienen op elkaar aan te sluiten, met name bij meervoudige problematiek. Dit zou duidelijker in de visie naar voren mogen komen.

Momenteel vinden meer jongeren bureau jeugdzorg en het Meldpunt Kindermishandeling. Op het Bildt stijgt dit aantal ook. Men vindt jeugdzorg beter en men komt sneller. Men vraagt zich af hoe een sluitende aanpak verbeterd kan worden. Het probleem in kleine dorpen, c.q. plattelandgemeentes blijft dat er te weinig meldingen van scholen binnenkomen. Scholen vinden dit soms lastig.

Openbaar Primair Onderwijs Noordwest Fryslân

Het valt op dat sociale indicatoren vanuit landelijke ontwikkelingen een grotere rol gaan spelen. Zo worden inkomensgegevens belangrijker dan opleiding. Verder is er op het Bildt in hoge mate sprake van huurwoningen en zogenaamde 'vluchtgezinnen'. Daardoor ook van meervoudige problematiek. De zgn. vluchtgezinnen vluchten o.a. naar het Bildt om de lage huurlasten. Hoe zouden we dit een plekje kunnen geven in de beleidsuitgangspunten?

De visie zou inderdaad meer toegespitst kunnen zijn op de situatie van het Bildt. Mensen op het Bildt zijn op zichzelf. Het gaat om opvoedproblemen bij gedragproblematiek. Schoolmaatschappelijk werk is goed toegankelijk.

GGD

In het hele Noorden is sprake van een laag inkomen en een lage opleiding. Het is moeilijk om mensen bij de goede hulpverlening te krijgen en de goede ondersteuning te bieden. Dit kost veel energie. Het probleem ligt veelal in de gezinnen zelf. Bildtse gezinnen zijn slecht toegankelijk voor hulp. Mensen gaan ook niet gemakkelijk naar Leeuwarden. Mevrouw De Pree vat samen dat de Bildtse cultuur om een specifieke aanpak en te volgen methodiek vraagt.

Peuterspeelzalen

De zogenaamde VVE- gelden zijn voor de leeftijd van 2 – 4 jaar. Op het Bildt ligt het percentage kinderen dat gebruik maakt van peuterspeelzalen op 90%, landelijk ligt dit op 70%. Het kleine percentage kinderen dat niet komt en ook niet op een kinderdagverblijf bekend is, is moeilijk te bereiken. De peuterspeelzalen willen graag de probleemgezinnen in beeld krijgen, om zo te kunnen doorverwijzen. Hier zal het centrum voor Jeugd en Gezin ook een rol in spelen.

Mevrouw De Pree geeft aan dat de gemeente de ambitie heeft om de regierol op zich te nemen. De gemeente wil alle organisaties samenbrengen en daar leiding c.q. sturing aan geven. Er is een gezamenlijk doel. De visie zal nog toegespitst moeten worden op het specifieke Bildtse.

Thuiszorg

Het punt is de vraag of je elkaar kúnt vinden. Men haalt hier als voorbeeld gemeente Tytsjerksteradiel aan. Je moet als organisatie elkaar leren kennen qua aanbod en qua hulpverlening en zo van elkaar weten wat je doet. De krachten bundelen en vasthouden. Afsgesproken wordt dat op de deelnemerslijst de emailadressen worden opgenomen. Wethouder Kaper geeft aan dat een klankbordgroep gewenst is.

De taak van de klankbordgroep is het leveren van een bijdrage aan de totstandkoming en de invulling van het jeugdbeleid, waarna de raad besluit. Aan het einde van deze bijeenkomst zal een inventarisatie voor de klankbordgroep volgen.

Het opstellen van jeugdbeleid in Middelseeverband ligt moeilijk, omdat sommige gemeenten al jeugdbeleid hebben vastgesteld.

De gemeenteraad van Leeuwarderadeel heeft onlangs ook een startnotitie integraal jeugdbeleid vastgesteld, maar onze gemeente wil daar niet door vertragen.

Wij willen wel delen met de andere Middelsee Gemeenten. De aanpak van het Centrum voor Jeugd en Gezin is overigens wel opgestart in Middelseeverband.

4. Maaltijd

5. Workshops

Workshop A.

Deze werkgroep richt zich op de leeftijdscategorie tot 12 jaar.

Workshopleider mevrouw Arjette de Pree legt in het kort het doel van de workshop uit. Er zal vanuit de maatschappelijke thema's een duidelijk beeld worden geschetst van de situatie op het Bildt.

Vindplaatsen.

Het onderwijs is een belangrijke vindplaats. Evenals kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Op het Bildt wordt hiermee zo'n 90 % van de kinderen van 0-4 jaar bereikt. Er zijn in deze gemeente veel vluchtgezinnen, die van elders komen als hun situatie daar te moeilijk wordt. Ze hebben veel problemen en hebben hier geen sociaal netwerk. Sociale verbanden, zoals sport levert ook de nodige contacten op.

Netwerken

Het onderwijs wil in netwerken participeren. De school is een belangrijke vindplaats, omdat de kinderen er 25 uur per week doorbrengen. De school zou zijn deskundigheid moeten delen. Het openbare basisschool ZAT-team is bovenschools. Vanwege de bovenschoolse opzet is dit onderwijs voorstander van een aanpak in Middelseeverband. Dit wordt gesteund door instellingen als de thuiszorg en GGD.

Handelingsbevoegdheid en signalering op de werkvloer.

Onduidelijk is hoe ver de verantwoordelijkheid strekt. Ouders zijn primair verantwoordelijk en nemen hun eigen besluiten. Een school kan uitdragen dat zorgen worden aangepakt. Het aanspreken van ouders wordt niet altijd als taak onderkend en is moeilijk omdat men hiervoor niet altijd is opgeleid. Men vreest dan het vertrouwen van de ouders te schenden. Bovendien zijn vervolgstappen door instellingen niet gegarandeerd. Terugkoppeling ontbreekt vaak.

Ook is men niet altijd goed op de hoogte van procedures, omdat deze lastig en niet inzichtelijk zijn. Dit zijn redenen om het langer in eigen beheer te houden en er (vooreerst) geen melding van te maken. Het schoolmaatschappelijk werk is onafhankelijk en schendt geen vertrouwen van de ouders of van de school.

Financiële drempels

De peuterspeelzaal merkt dat de financiële drempel hoger wordt. Mogelijkheden voor financiële steun verdwijnen of zijn niet voldoende bekend.

Nu het kinderdagverblijf goedkoper is geworden, is door een stijgende vraag uitbreiding nodig. Een aantal dagdelen van het kinderdagverblijf of de peuterspeelzaal zou voor lage inkomens gratis moeten zijn, zodat alle kinderen bij peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in beeld komen. Laagdrempeligheid van voorschoolse voorzieningen leidt tot een hoger gebruik en meer kansen voor vroegsignalering van kinderen.

Ook zou financiële steun voor deelname aan sport mogelijk moeten zijn.

Het ontbreken van opvoedingsondersteuning

Opvoedingsondersteuning voor de leeftijdscategorie 4-12 jaar ontbreekt en wordt gemist. Een laagdrempelig aanbod opvoedondersteuning, dichtbij en toegankelijk voor de ouders is heel belangrijk. De Thuiszorg is laagdrempelig en kan opvoedingsadvies geven. Door strengere voorschriften van de AWBZ wordt moeilijker een indicatie gegeven voor gespecialiseerde gezinszorg en gezinscoaching.

Er is eveneens een stop afgekondigd voor de persoonsgebonden budgetten, zodat ook hier problemen met de indicatie ontstaan.

Interzuilair systeem

Het Friese Land had subsidie voor een nieuw netwerk van 0-4 jaar. Dit Preventief Advies Team is inmiddels opgestart en is interzuilair.

De jeugdgezondheidszorg van 0-19 wordt per 2009 1 dienst (Thuiszorg 0 tot 4 jaar +JGZ 4 tot 19 jaar samen als 1 dienst binnen de GGD) en is interzuilair. Overleg van 0-19 jaar betreft specifieke problemen, maar gaat ook breder dan het kind zelf, bijv. financiën, alcohol. Zorg is interzuilair. Het onderwijs dient eveneens te zorgen voor interzuilaire zorg, omdat de problematiek van basisschoolleerlingen overal hetzelfde is. De gemeente dient te zorgen voor regie en coördinatie.

Netwerken

Er moet een goede aansluiting zijn van alle leeftijdscategorieën. Als personen elkaar kennen, leert men elkaar vertrouwen en is men bereid gegevens uit te wisselen. Dit geldt voor professionals onderling en voor het contact met de ouders.

Samenwerking en afstemming is moeilijk. Als er geen vertrouwen is, verschuilt men zich achter de Wet op de Privacy.

Een 0 - 12 netwerk voor overleg en casuïstiek is gewenst. Opgemerkt wordt dat regelmatig interzuilair overleg nodig is met een voorzitter, een notulist en een actielijst.

Dit heeft misschien een aanlooptijd van 2 jaar nodig en moet derhalve structureel worden opgezet. De investering in contacten en vertrouwen is lucratief en werkt uiteindelijk preventief.

Workshop B

Deze werkgroep richt zich op de leeftijdscategorie van 12-25 jaar.

Workshopleider mevrouw Betty Sirag legt in het kort het doel van de workshop uit. Er zal vanuit de maatschappelijke thema's een duidelijk beeld worden geschetst van de situatie op het Bildt.

Vindplaatsen

De 2 scholen voor het voortgezet onderwijs hebben de jongeren het meest in beeld en zij kunnen knelpunten tijdig signaleren en inventariseren. Bij problemen moeten de gegevens van het kind z.s.m. naar de juiste instantie. Jongerenwerk is belangrijk om contact te houden met de jongeren, om te weten wat er leeft en waar ze behoefte aan hebben.

Als zaken uit de hand lopen, kan tijdig gesignaleerd worden. Bureau Jeugdzorg geeft aan dat scholen weinig doorverwijzen naar Bureau Jeugdzorg en weinig melding maken van problemen bij jongeren. Van alle scholen voor het voortgezet onderwijs in Fryslân worden per jaar 65 meldingen gedaan bij hulpinstanties. Van de 500 basisscholen in Fryslân komen 100 meldingen binnen. De meeste meldingen worden gedaan door huisartsen, gevolgd door ziekenhuizen. Vaak is ook niet bekend waar de melding moeten worden gedaan. Voorlichting is dus erg belangrijk.

Onderwijs

Er wordt geconstateerd dat schoolverzuim toeneemt. Reden: gezinnen met meervoudige problematiek (sociaal zwak, vluchtgezinnen). Snel handelen is nodig.

De leerplichtinstanties moeten eerder op de hoogte worden gebracht.

Docenten zijn deskundig en kunnen signaleren. Uit betrokkenheid proberen ze vaak eerst zelf de problemen op te lossen. Doorverwezen wordt pas wanneer de docent het zelf niet meer aankan en dan is er al veel kostbare tijd verloren. Een duidelijke zorgstructuur is nog onvoldoende aanwezig op scholen.

Scholen en hulpinstanties pleiten voor het “warm” overdragen van jongeren bij overgang naar andere school, met name bij de probleemjongeren. Voorkomen dient te worden dat jongeren “zoekraken”.

Jongeren zijn lastig te volgen bij de overgang van voortgezet onderwijs naar bijv MBO. Maar ook de overgang van basisschool naar het voortgezet onderwijs moet niet worden vergeten, omdat de leeftijd 12-14 jarigen een kwetsbare groep is.

Netwerken

De verschillende instanties moeten van elkaar weten wat er speelt. Tevens moet men elkaars taak is in het geheel kennen.

Meer regie en ketensamenwerking is nodig. De verwijfsindex is hierbij van belang.

Professionals moeten tijdig signaleren. Vanuit Bureau Jeugdzorg zou een gezinsvoogd de regie in handen moeten hebben. Het algemeen maatschappelijk werk is laagdrempelig en kan problemen vroeg signaleren.

Het Sociaal Team kan worden gekoppeld aan het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Zorgcoördinatie is nodig omdat het meerdere organisaties betreft. Er moet ook een koppeling komen met de Zorg Advies Teams van het Onderwijs.

Privacywetgeving maakt het wel lastig om bepaalde (gevoelige) gegevens door te spelen.

Ieder moet voor zich bepalen hoe “soepel” er met de privacy wetgeving moet worden omgesprongen. Het belang van het kind/de jongere moet het uitgangspunt zijn.

Verslavingen

In Friesland is alcoholgebruik onder jongeren een serieus probleem. Het is daarbij schikbarend wat ouders goedkeuren. Alcoholgebruik is geaccepteerd; meer dan roken. Naast alcohol zijn drugs (hard – soft), virtuele wereld/internet, pesten en energydranken een probleem.

Belangrijk hierbij is dat jeugd een dagvulling heeft, bijv. door participatie in het kader van (sport)verenigingen. Zo leren ze verantwoordelijkheid te dragen.

Er bestaat een provinciaal plan voor een integrale aanpak bij meerdere organisaties/scholen.

Dit werkt repressief en preventief.

Arbeid

Voor lager opgeleiden is het niet noodzakelijk om elders werk te zoeken.

Uit onderzoek blijkt dat in deze omgeving meer banen beschikbaar zijn dan gedacht. Er zijn weinig grote bedrijven, maar erg veel kleine. Er zijn hier veel banen beschikbaar voor lager opgeleide jongeren. Er kan samenwerking worden gezocht tussen scholen en bedrijfsleven.

6. Plenaire terugkoppeling

De conclusies van werkgroep A worden als volgt verwoord:

Knelpunten :

- onderwijs maakt geen deel uit van alle netwerken
- onderwijs signaleert niet snel en schakelt jeugdzorg niet snel in
- instanties koppelen niet terug. Dat schaadt het vertrouwen.
- laagdrempelige opvoedingsondersteuning 4-12 jaar ontbreekt
- thuisbegeleiding is niet altijd mogelijk
- fin. steun voor deelname van kinderen aan sport, peuterspeelzaal e.d. ontbreekt
- contacten ontbreken, waardoor geen vertrouwen groeit en informatie niet wordt uitgewisseld
- handelingsverlegenheid t.a.v. taak en techniek
- professionals zijn niet opgeleid voor slecht nieuwsgesprekken
- jeugdbeleid is op lokaal niveau in plaats van op Middelseeniveau

Oplossingen:

- * investeren in laagdrempelige opvoedingsondersteuning, ook voor 4 – 12 jarigen;
- * peuterspeelzaal is niet verplicht, maar de kosten en het ontbreken van financiële ondersteuning kunnen de doelgroep weren die dit het hardst nodig heeft;
- * opzetten van een soort van buurt- of dorpsnetwerk om meer van elkaar leren;
- * vaardiger worden in het houden van een slecht nieuwsgesprek;
- * thuisbegeleiding terug
- * aanzienlijke implementatieperiode
- * sport en bibliotheek laagdrempelig houden
- * huisarts bijv. tienerzwangerschappen

De conclusies van werkgroep B worden als volgt verwoord:

- o toename schoolverzuim en meervoudige problematiek maken vroeger en sneller signaleren nodig;
- o professional moet tijdig reageren en sneller doorverwijzen. De verwijzindex is hierbij een toegevoegd instrument;
- o ketenafspraken maken met organisaties over zorgcoördinatie is heel belangrijk;
- o sociale teams zien gezinsproblematiek met kinderen;
- o warme overdracht VO/MBO nodig in verband met de risicokinderen;
- o aandacht voor de overgang naar VO: de 12/13/14-jarigen zijn een kwetsbare doelgroep;
- o aandacht voor alcohol en drugs + virtuele (vooral pestgedrag) problematiek;
- o aandacht voor provinciaal plan GGD;
- o niet alleen de aandacht focussen op de problematiek van jongeren. Het gaat met een grote groep jongeren ook heel goed op het Bildt.

7. Vervolgafspraken

- verslag van deze discussiebijeenkomst wordt toegezonden met een e-mail-adreslijst.
- De conceptnotitie integraal jeugdbeleid zal in deze samenstelling worden besproken (waarschijnlijk vierde kwartaal 2008)
- De regiegroep zal waarschijnlijk 3 keer bijeenkomen. Eerst op lokaal niveau. In een later stadium worden daarbij de provinciale instellingen betrokken.

8. Afsluiting

Men heeft gelegenheid zich in te schrijven voor de klankbordgroep.

Wethouder Kaper en mevrouw De Pree bedanken een ieder voor zijn aanwezigheid en inbreng. We kunnen terugkijken op een productieve bijeenkomst.